

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Bergen, 30.09.2011

INNKALLING TIL INSTITUTTRÅDSMØTE

Instituttrådet innkalles med dette til møte **torsdag 6. oktober 2011 kl. 12.15** rom 415, Sydneplassen 12/13.

SAKLISTE

- I Innkalling og sakliste
- II Protokoll fra forrige møte
- III Referatsaker
  - a. FU-møte 02.09.11
  - b. UUI-møte 12.09.11
- IV Orienteringssaker
  - a. Informasjon fra instituttlederen
  - b. Fakultetsstyresaker
  - c. Instituttinterne tildelinger
  - d. Uttalelse om lesesalssituasjonen for masterstudentene i historie
  - e. Evaluering av ordningen med forskerskole – høringssvar
  - f. Strategisk plan for HF 2011-2015 - høringssvar
- Sak 25/11 Samarbeid med Vestnorsk kulturakademi

Eventuelt

Sakspapir sendes ut mandag.

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

PROTOKOLL FRA INSTITUTTRÅDSMØTE 01.09.2011

Til stede: Instituttleder: Hoffmann
Gruppe A: Forsberg, Heiret, Mikaelsson, Selberg
Gruppe B: Blazevic
Gruppe C: Watkins
Gruppe D: Irgens, Solheim
Forfall: Selfjord
Sekretær: Holsen

I Innkalling og sakliste
Ingen merknader.

II Protokoll fra forrige møte
Ingen merknader.

III Referatsaker
a. FU-møte 16.06.11
b. UUI-møte 06.06.11

IV Orienteringssaker
a. Informasjon fra instituttlederen
- Planlegging av instituttseminar i oktober
- Framdriftsplan tilsettingssaker
- Utarbeiding oversikt oppmeldingstall
b. Fakultetsstyresaker
- Bedømming BFS-stillinger
- SAK
- Fakultetets budsjettforslag
- Justert bemanningsplan

Sak 23/11 Strategisk plan for Det humanistiske fakultet 2011-2015 - høring
Hoffmann orienterte.
Vedtak:
Instituttrådet slutter seg til det framlagte høringssvaret med de endringer som kom fram under møtet.

Sak 24/11 Regnskap pr. 1. august
Hoffmann orienterte.
Vedtak:
Instituttrådet tar regnskapet etter lukking juli til etterretning.

Eventuelt

Ingen saker.

Bergen, 16. september 2011

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

Dersom det ikke har kommet merknader innen 26.09.2011, regnes protokollen som godkjent.

Bergen 9.september 2011

REFERAT FRA MØTE I FORSKNINGSUTVALGET, FREDAG 2. SEPTEMBER 2011

Til stede: Meyer, Nagel, Thomassen (leder)
Gruppe B: Berg
Forfall: Andresen, Brautaset, Selberg, Vikør
Sekretær: Mykkeltveit

I Innkalling og sakliste Ingen merknader.

En sak til eventuelt

Sak 15/11 Referat fra forrige møte

Referat fra møte 16.6.11 godkjent uten merknader.

Sak 16/11 Orienteringer

- 2 disputaser i august (Wrigglesworth og Hamre). Skogrand planlagt oktober. Nr. 3, 4 og 5 i år. 3 avhandlinger til vurdering (Nygaard, Bringeland og Meland). To nettopp innlevert (Moilanen og Tveiten). Kan få 8-10 disputaser i 2011
- 3 nye stipendiater. Melvær og Svenungsen begynte 1.9. En tredje Olsson tilbudt stilling.
- 1 stipendiat innen Merchants and Missionaries i ansettelsesprosess
- En Yggdrasil gjest i september.
- Forskningsformål/publiseringsstøtte 1.september
- Frister. Leiv Eiriksson 1.oktober
- Møte med FOF vedrørende avvikling av forskerskolen Kultur og Samfunn. Enige om avvikling.
- Kurs om monograph publishing 1.november og workshop

Sak 17/11 Stipendiaters arbeidsplikt. Nye retningslinjer. Drøfting av relevante arbeidsoppgaver utenom undervisningsdel. (vedlegg)

Sakspapirer: Fakultetets nye retningslinjer og følgebrev.

- Forskningsutvalget ga uttrykk for at de nye reglene er positive og vil virke mer rettferdige.
- De generelle forslag som kommer i retningslinjene om arbeid utenom undervisning/veiledning og eksamen er relevante. Under forskningsformidling kan også arbeid med nettsider være relevant
- Det ble gitt uttrykk for at det bør bestrebes undervisning mest mulig knyttet mot temaområde/prosjekt som kandidaten har.

Sak 18/11 Høring om forskerskoler/forskerutdanning. (vedlegg)

Sakspapirer: Forslag til høringsuttalelse fra leder. Følgerev fra fakultet og Rapport om evaluering av forskerskoler.

Forskningsutvalget sluttet seg til forslag fra forskningskoordinator. Det bør legges til noen formuleringer som presiserer betydningen av kontakt med internasjonale/nasjonale nettverk gjennom for eksempel konferansedeltagelse og ansvar for å følge opp kandidaten mot slike nettverk.

Sak 19/11 Midtvegsevaluering. Planlegging og gjennomføring høsten 2011. (vedlegg)

Sakspapirer: Opplegg for midtvegsevalueringer og maler. Det skal gjennomføres midtvegsevaluering for 4 kandidater høsten 2011. Foreløpig dato er satt til 17.oktober. Forskningsrådgiver kontakter kandidat og veileder for forberedelse.

Sak 20/11 Møteplan høst 2011. (vedlegg)

Sakspapirer: Forslag til møteplan

Forskningsutvalget tar møteplan til etterretning.

Sak 21/11 Planlegging av stipendiattreff høsten 2011.

Forslag til dato 28.oktober. Forslag til sted: Bergen Museum? Tema?

Stipendiatrepresentanten tar kontakt med stipendiat på Bergen Museum for mulighet for et arrangement her.

Sak 22/11 Veilederforum. Forslag til tema(er) og dato.

Forslag til dato 3.november 10-12. Forslag til tema: Forskergruppes rolle i forhold til opplæringsdel kandidater.

Sak 23/11   Eventuelt. Instituttseminar 18. -19. oktober

Tema til instituttseminar 18.-19. oktober: ”Hvordan ønsker vi å organisere forskerutdanningen i fremtiden”

Innledere: Einar Thomassen m.fl. Forslag til innledere ble diskutert.

Einar Thomassen

Arne Mykkeltveit

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Utvalg for undervisning og internasjonalisering

Referat fra UUI-møte mandag 12.9.2011

Møtt: Per Christian Burhol (student), Susanne Busengdal (student), Lars Forsberg, Ingvar Brandvik Mæhle, Ingvild Sælid Gilhus, Torunn Selberg, Anne Mailin Selland (under behandlingen av studieplaner for historie), Michael Stausberg (leder), Julie Tønsaker Watkins (sekretær)

1) Innkalling og saksliste

Ingen merknader

2) Orienteringssaker

Programsensorer ved AHKR – status

Alle fag skal til enhver tid ha en programsensor knyttet til seg. Ved AHKR har arkeologi og kulturvitenskap pågående avtaler, historie er i ferd med å inngå en, og religionsvitenskap har akkurat avsluttet en avtaleperiode og skal inngå en ny. Rapportene fra programsensor legges frem for UUI og for Studiestyret ved fakultetet.

Innkallinger til fagmøtene

Undervisningskoordinator Stausberg ønsker innkalling til fagmøtene og mulighet til å stille som observatør.

Tidsregnskap og ressursbruk

Stausberg understreker viktigheten av å ta høyde for ressursituasjonen på faget ved planlegging av neste semesters undervisning, og at det også bør være den enkeltes ansvar å følge med på sitt eget regnskap og melde kapasitet i forhold til det. Problemet med ressurser er et samtidig også et strukturelt problem som må tas tak i på et høyere nivå. Fagkoordinatorene etterlyser en samleoversikt som viser fagenes tidsbruk over et lengre tidsrom. En slik samleoversikt er under utarbeidelse.

3) Saker

29/2011: Opprettelse av nytt emne: HIS202 Historiske kjelder og kjeldekritikk

Vedtak: UUI godkjenner opprettelsen av HIS202 med endringen som kom frem i møtet.

30/2011: Nedlegging av emnene HIS240 og HIS260 – endring i studieplan for BAHF-HIS

Vedtak: UUI godkjenner endringene i BAHF-HIS (inkludert nedlegging av HIS240 og HIS260)

31/2011: Endring i emnebeskrivelse KUVI101

Vedtak: UUI godkjenner endringen i KUVI101 med de endringer som kom frem i møtet

32/2011: Opprettelse av nye emner: RELV212 og RELV312

Vedtak: UUI godkjenner opprettelsen av emnene RELV212 og RELV312 med de endringer som kom frem i møtet

33/2011: Utredning av studentenes prioriteringer iht utveksling

Det er ønskelig å få en oversikt over hva studentene legger til grunn når de reiser/ikke reiser på utveksling. AHKR vil med den nye programporteføljen oppleve en nedgang i registrerte utvekslingsstudenter, og vi må gjøre noe aktivt for å øke tallene igjen. Stausberg foreslår en spørreundersøkelse for å utrede bachelorstudentenes utvekslingsvaner og -prioriteringer. UUI støtter forslaget.

34/2011: Endring i emnebeskrivelsene for HIS101 og HIS102

Man ønsker å løsne formuleringen under obligatoriske aktiviteter for å åpne for pilotprosjekt med økt skrivning på emnet.

Vedtak: UUI godkjenner endringene i HIS101 og HIS102 med de endringer som kom frem i møtet

35/2011: Endring i emnebeskrivelsen for HIS350

Det legges inn et avsnitt under “faglig overlapp” om at det i masteroppgaven ikke er tillatt å direkte gjenbruke tekst fra eksamensbesvarelser levert på andre masteremner. UUI vil drøfte forholdet mellom kursdel og masteroppgave videre våren 2012.

Vedtak: UUI godkjenner endringen i HIS350

11/2009: Internasjonalisering – lærerutveksling

Mange lærere reiser i dag på såkalte utvekslingsbesøk til universitet i utlandet uten at dette registreres. Det er kun utveksling som tildeles Erasmusstipend som registreres sentralt, og det er svært få ved AHKR som har søkt om slikt stipend. **Målet er at hvert fag sender én lærer på Erasmusutveksling hvert år.** I tillegg må andre utvekslingsreiser meldes til studieleder for registrering lokalt. Fagkoordinatorene får informasjon om Erasmusdatabasen på e-post.

4) Eventuelt

Ingen saker

Michael Stausberg
leder

Julie Tønsaker Watkins
sekretær

FORSKNINGSFORMÅL 2011

Navn	Søknad	Formål	Semester	Tildeling	Merknad
Mars					
Akman, Hacı	60 000	"Fra sameksistens til samhandling". Feltarbeid. Lønn	H 2011	0	Mangler kostnadsplan
Håland, Randi	19 550	Feltarbeid/forskningsreise Etiopia	V 2011	19 500	
Håland, Randi	6 000	Ekstabevilgning, formål som ovenfor	V 2011	6 000	
Meyer, Christian	30 000	Utstilling. Palmyrena	V 2011	0	Ikke "forskningsformål"
Natvig, Richard	15 120	Forskningsreise, arkivstudier i London	2011	15 000	
Schröter, Harm	14 500	Forskningsreise, konferanse, EBHA	H 2011	14 500	
Thomassen, Einar	14 000	Vitenskapelig seminar	V 2011	6 000	
Mai					
Akman, Hacı	32 000	"Fra sameksistens til samhandling". Feltarbeid. Lønn	H 2011	25 000	
Bergsvik, Knut Andreas	97 480	Forskningsgraving, C14 prøver	H 2011	0	Studentprosjekt
Selberg, Torunn	5 938	Konferanse med innlegg	H 2011	6 000	
Stausberg, Michael	81 907	Pilotprosjekt om indifferens	H 2011	0	Mangler spesifikasjoner
Thomassen, Einar	15 348	Kongress	H 2011	15 000	
Ågotnes, Hans-Jakob	5 938	Konferanse med innlegg	H 2011	6 000	
September					
Espeland, Wigdis	11 000	Workshop/seminar	H 2011	11 000	
Fjell, Tove I.	12 475	American Anthropological Association 2011, reise	H 2011	12 475	
Jacobsen, Knut	22 000	Forskningsreise	H 2011	22 000	
Nagel, Dyrvik, Solli	123 000	Forskningsassistanse	H 2011	82 000	
Totalt				240 475	
Avsetning				250 000	
Rest				9 525	

PUBLISERINGSSTØTTE 2011

Navn	Søknad	Formål	Semester	Tildeling	Merknad
Mars					
Andresen, Astri	42 000	Trykkestøtte antologi. Novus (nivå 1)	2012	0	Bevilgning frigjort
Andresen, Astri	25 000	Språkvask, antologi	2012	0	Bevilgning frigjort
Blom, Ida	130 000	Monografi (Nordic Academic press, nivå 1)	2011	40 000	
Jacobsen, Knut	25 000	Språkvask, antologi (Routledge, nivå 2)	V 2011	25 000	
Meland, Ingvar	65 000	Språkvask avhandling	V 2011	0	
Mai					
Ingen søknader					
September					
Mikaelsson, Lisbeth	95 000	Religion og tekst, antologi med mange bidrag fra miljøet		95 000	
Totalt				160 000	
Avsetning				250 000	
Rest				90 000	

**FORSKNINGSTERMIN 2012-2013,
oversikt søknader, inkl. forhåndstilsagn for 2012**

Søkere	Fag - opptjening (mnd)	Forhånds- tilsagn gitt i 2010	Søknad om permisjoner 2012-13	Tildeling 2012
Brautaset, Camilla	Historie	V2012		V2012
Espeland, Wigdis	Kultur 77		V/H2012	V/H2012
Fjell, Tove I.	Kultur	V2012		V2012
Grieg-Smith, Sven-Erik	Historie	V2012		V2012
Natvig, Richard	Religion 72		V/H2012	V/H2012
Solli, Arne	Historie 99		V/H2012	V/H2012
Øye, Ingvild	Arkeologi 102		V/H2012	V/H2012
Totalt:		3 semestre	8 semestre	11 semestre

Det humanistiske fakultet

Referanse

2011/10909-JUWA

Dato

16.09.2011

Uttalelse om lesesalssituasjonen for masterstudentene i historie

Instituttet er blitt kjent med masterstudentenes misnøye med lesesalssituasjonen, og gjennomførte, representert ved fagkoordinator for historie, sammen med fagutvalget en befaring den 7. september 2011.

Lesesalsplassene som våre masterstudenter disponerer på Sydneshaugen skole, er etter vårt inntrykk både kummerlige og utrivelige. Ventilasjonen er dårlig (i en periode forverret av rottelik), malingen flasser av veggene, og den generelle standarden skiller seg radikalt fra det våre øvrige masterstudenter nyter godt av. Risikoen for tyveri er stor, og det er også betydelig utrygghet knyttet til inntrenging i gangene og på toalettene av kriminelle og narkomane. Studentenes møtested eller lunsjkrok er i en åpen gang, og ser også ganske ille ut.

Til sammenligning er lesesalsplassene i Dokkeveien 2b, som brukes av andre masterstudentene ved instituttet, trygge, nyoppussede og renslige. Det er klart at dette gir disse studentene helt andre arbeidsforhold, og vi ber om at masterstudentene i historie tilbys tilsvarende studievilkår.

Gode arbeidsforhold for masterstudentene er viktig, ikke bare av respekt for studentene selv, men også for å legge grunnlaget for gode prestasjoner og gjennomføring på normert tid. Å oppfordre studentene til å bruke mer tid på lesesalen blir vanskelig i dagens situasjon, og det kan ikke utelukkes at nedgangen i gjennomførte mastergrader på normert tid det siste året, kan ha sammenheng med den samtidige forverringen av forholdene på Sydneshaugen, slik den beskrives av studentene selv.

Instituttet ber derfor om at en forbedring av arbeidsforholdene for masterstudentene i historie prioriteres høyt, og at det utarbeides en tempoplan for gjennomføringen av de nødvendige tiltak.

Vennlig hilsen

Christhard Hoffmann
instituttleder

Julie Tønsaker Watkins
seniorkonsulent

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og
religionsvitenskap
Telefon
Telefaks

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
HF-bygget, Sydnesplassen
7
Bergen

Saksbehandler
Julie Tønsaker Watkins
55583025

Det humanistiske fakultet

Referanse

2010/13280-BRH

Dato

09.09.2011

Hørings svar fra AHKR - evaluering av ordningen med forskerskole

Vedlagt følger høringsuttalelse fra AHKR. Uttalelsen ble behandlet i instituttets forskningsutvalg 02.09.2011 og har deretter vært på sirkulasjon blant instituttrådets medlemmer.

Vennlig hilsen

Christhard Hoffmann
instituttleder

Britt Kristin Holsen
administrasjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og
religionsvitenskap
Telefon
Telefaks

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Øysteinsgate 3
Bergen

Saksbehandler
Britt Kristin Holsen
55582315

Evaluering av ordningen med forskerskole Høringsuttalelse fra AHKR

Forskeropplæringen ved AHKR og FOF, samt kulturdelen av språkfagene ved HF, har til nå vært betjent av forskerskolen Kultur og samfunn. Forskerskolen har siden opprettelsen stått for flere vellykkede kurstilbud. Samtidig har det vist seg at den store spennvidden mellom fagene skaper store utfordringer når det gjelder å utforme felles opplæringstiltak som kan være til nytte for alle stipendiatene. AHKR alene har 57 kandidater i forskerutdanningen, fordelt på fire fag som er ganske forskjellige når det gjelder gjenstandsmateriale og metodikk, og som hvert av dem sprer seg over mange ulike historiske perioder og geografiske områder. Det har dessuten blitt klart at svært mange av kandidatene erverver seg de 15 obligatoriske fagspesifikke studiepoengene i forskerutdanningen ved å delta i konferanser og kurser organisert innenfor egne faglige nettverk. Det dreier seg her både om eksplisitte forskerutdanningstiltak, som de årlige nordiske forskerkursene i arkeologi (The Nordic Graduate School in Archaeology) eller de årlige nasjonale forskerutdanningskursene i historie, og om tematisk spesialiserte konferanser med relevans for stipendiatenes egne prosjekter, hvor disse har bidratt med innlegg. På denne bakgrunnen fremstår en felles forskerskole ikke som den best egnede løsningen på AHKR's forskerutdanningsbehov innenfor den fagspesifikke metodiske opplæringen.

AHKR har på den andre siden seks velfungerende forskergrupper der også stipendiater deltar. Forskergruppene gir stipendiatene verdifull lokal miljøstøtte gjennom regelmessige seminarer, inviterte forskere og konferansearrangementer. Denne virksomheten bør fortsette og styrkes.

Etter vår vurdering vil AHKR's forskerutdanningsbehov best kunne ivaretas gjennom på den ene siden en fortsatt satsing på de lokale forskergruppene og på den andre siden en videreutvikling av forskerutdanningstiltak ved hjelp av nasjonale, nordiske eller internasjonale nettverk. Dette innebærer at forskergruppene gis et forsterket ansvar for forskeropplæringen og sikter en del av sin virksomhet inn mot dette (særlige seminarer og konferanser, veilednings-workshops, stipendiatdager, sluttseminarer for kandidatene og lignende). Dette praktiseres allerede i dag i noen av forskergruppene.

I tillegg bør det legges til rette for at fagmiljøene deltar i, og om nødvendig bidrar til å utvikle, nasjonale, nordiske og internasjonale forskerutdanningstiltak. Slike tiltak kan ha form av mer permanente forskerskoler, men kan også ha en løsere organisasjonsform. I denne sammenhengen kan det minnes om at rapporten om Forskerskoler ved UiB også henviser til flere forskerskoler som er nasjonalt eller internasjonalt organisert, og der UiB er en av flere partnere. Særlig på det Matematisk-naturvitenskapelige fakultet er dette vanlig. Ved HF deltar arkeologifaget som nevnt faktisk i en lignende, nordisk forskerskole (uten at dette for øvrig er registrert i rapporten). Det er ikke usannsynlig at dette er en modell som passer fagene på AHKR bedre enn rene UiB-forskerskoler, og det bør arbeides videre med å få til lignende ordninger for instituttets øvrige fag, og gjerne også for delmiljøer innenfor de enkelte fagdisiplinene. Her kan det minnes om de finansieringsmulighetene som foreligger gjennom Nordforsk (støtte til forskerkurs og forskernettsverk) og Nasjonalt forskerutdanningsutvalg for historisk-filosofiske fag (støtte til nasjonale forskerutdanningskurs i humanistiske fag). Men også fakultet og institutt bør bidra økonomisk til dette.

Endelig vil det også være nødvendig at den enkelte stipendiat etablerer kontakt med forskernettsverk internasjonalt og nasjonalt der det finnes spisskompetanse innenfor stipendiatens prosjektfelt. En vesentlig del av forskeropplæringen må skje i tilknytning til

konferanser og kurs innenfor slike nettverk. Å formidle kontakt med slike nettverk er en viktig oppgave for veilederne.

Etter vår oppfatning bør det enkelte institutt gis størst mulig frihet til å velge og utvikle de forskerutdanningsinstrumenter som best tjener instituttets fag. Instituttets forskningsutvalg vil i denne sammenheng spille en viktig rolle som tilrettelegger.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for fremmedspråk
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Griegakademiet - Institutt for musikk
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Senter for vitenskapsteori
Senter for middelalderstudier
STIP-HF

Referanse

2010/13280-UNU

Dato

23.06.2011

Høring - evaluering av ordningen med forskerskoler

Fakultetet har fått på høring rapport fra arbeidsgruppe for evaluering av forskerskoleordningen ved Universitetet i Bergen (jf. sakens dokument 5 med vedlegg).

Arbeidsgruppen, som ble oppnevnt av universitetsledelsen i februar 2011, hadde som mandat å kartlegge forskerskolene og evaluere erfaringer og organisering, samt å komme med anbefalinger til eventuelle forbedringer og endringer av dagens ordning. Arbeidsgruppen leverte sin enstemmige rapport 03.06.2011.

Rapporten framhever forskerskolene som en merverdi og et supplement til den øvrige forskerutdanningen, spesielt med hensyn til forskerlæringsmiljøet, og anbefaler videreføring av satsingen på forskerskoler. Det anses som viktig å ivareta mangfoldet i organiseringen. Rapporten tar ikke standpunkt til på hvilket organisasjonsnivå ansvaret bør ligge, men det anbefales imidlertid en klar forankring i fagmiljøene. Det anbefales videre at fakultetene avklarer forholdet mellom forskningsgrupper og forskerskoler.

Vi ber om at saken får en bredest mulig behandling på grunnenhetene.

Tilbakemeldingsfrist til fakultetet: **09.09.2011**.

Vennlig hilsen

Gjert Kristoffersen
dekan

Trine Moe
fakultetsdirektør

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Unni Karin Utvik
55582060

Forskerskoler ved UiB

KARTLEGGING AV FORSKERSKOLENE OG EVALUERING AV FORSKERSKOLEORDNINGEN

– rapport fra arbeidsgruppe

Bergen, Mai 2011

Universitetsdirektøren

Bergen 01.06.2011

Arbeidsgruppen for evaluering av forskerskoleordningen takker for oppdraget om å kartlegge forskerskolene ved UiB og evaluere forskerskoleordningen. Arbeidsgruppen har arbeidet entusiastisk med oppdraget og hatt stor glede av å jobbe sammen som arbeidsgruppe og delt viktige erfaringer i forskerskolesammenheng. Arbeidsgruppen har hatt relativt kort tid til oppdraget, men har siden den ble nedsatt i februar 2011 gjennomført 5 møter og ett åpent debattmøte, i tillegg til å gjennomføre kartleggingen blant forskerskolelederne og fakultets- og instituttledelsene ved UiB. Ettersom tidsrommet har vært noe begrenset anbefaler arbeidsgruppen at rapporten oversendes fakultetene for en bred høring i den videre prosessen.

Arbeidsgruppens rapport er samstemmig.

Med vennlig hilsen

Professor Bente Wold (leder)

Professor Roland Jonsson

Professor Rune Male

Professor Øivin Andersen

Professor Anne Lise Fimreite

Professor Karl Harald Søvig

Professor Thorvald Sirnes

Ph.d.-kandidat Hilde Slåtten

Rådgiver Gry Kibsgaard (sekretær)

Innholdsfortegnelse

0. Sammendrag.....	4
1. Bakgrunn	5
1.1. Oppnevning og mandat	5
1.2 Presisering og forståelse av eget mandat.....	6
1.3 Andre evalueringer.....	6
2. Kartlegging av forskerskolene ved UiB	7
2.1 Stor heterogenitet	7
2.2 Supplement til forskerutdanningen ved UiB.....	10
2.3 Aktiviteter i forskerskolene.....	12
2.4 Opptak, styre og beslutningsstruktur.....	13
2.5 Forskerskolenes internasjonale profil.....	14
2.6 Finansieringsgrunnlag	14
2.7. Etablering av forskerskoler – beslutningsstrukturer.....	15
2.8 Oppsummering og vurdering	16
3. Evaluering av erfaringer med organiseringen av forskerskoler ved UiB.....	17
3.1 Åpent debattmøte	17
3.2 Evaluering av kvalitetskriterier: ulike erfaringer med anvendelse av kvalitetskriteriene til forskerskolene	18
Sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring	18
Fokus på veiledning	19
Høy vitenskapelig kvalitet.....	20
Faglig program og handlingsplan for gjennomføring	21
Internasjonalisering	21
Samarbeid med næringsliv og instituttsektor	22
Forhold til den øvrige forskerutdanningen.....	22
Egen identitet med egne kurstilbud.....	23
Minimumsomfang	23
Opptak og rekruttering	24
3.3 Oppsummering og vurdering	24
4. Forslag til reviderte kvalitetskriterier	25
5. Anbefalinger til videre oppfølging av forskerskoleordningen ved UiB.....	27
Appendiks.....	30
Oppnevningensbrev	30
.....	31
Program for Åpent debattmøte.....	32
Spørreskjema.....	34
Tabeller.....	51

0. Sammendrag

Kartleggingen av forskerskoler ved UiB og evalueringen av forskerskoleordningen samt kvalitetskriteriene for forskerskoler tyder på at UiBs overordna målsetninger om å oppnå et kvalitativt løft i forskerutdanningen har båret frukter. Kartleggingen har vist at organiseringen av forskerskoler ved UiB har fremmet mange ulike aktiviteter knyttet til forskerutdanningen. Spesielt gjelder dette organisering av forskerutdanningskurs og seminarer i tillegg til å bygge tettere nettverk rundt forskerutdanningskandidatene. Forskerskolene har gitt et kvalitativt løft i forskerutdanningen i form av flere kurs, etablering av sosiale og faglige nettverk med en mer frekvent aktivitet enn tidligere tilbudt i forskerutdanningen. Forskerskolene fremstår som et supplement til den øvrige forskerutdanning ved UiB.

Kartleggingen viser at det finnes et mangfold av måter å organisere forskerskoler på, men at det er to klare ulike kategorier av forskerskoler ved UiB: de som er organisert kun UiB-internt og de som er organisert i partnerskap med andre institusjoner. Organiseringen av forskerskoler har muliggjort en effektivisering av ressurser på tvers av institutt, fakultet og i en del tilfeller på tvers av institusjoner. Dette har ført til en bedre utnyttelse av ressurser og har sikret bedre kompetanse og kapasitet knyttet til forskerutdanningen. I tillegg utgjør forskerskolene et viktig fagmiljø både for kandidater og veiledere som er tilknyttet forskerskolene.

Arbeidsgruppen har merket seg at forskerskolene har en fleksibel organisering med ulike valg av fokus og innhold. Dette skyldes i stor grad den sentrale funksjon som kvalitetskriteriene for organisering av forskerskolene og de ikke-byråkratiske organiseringsreglene har hatt. Kvalitetskriteriene for forskerskoler har dermed vært hensiktsmessige i å forme forskerskoler ved UiB og anbefales ført videre som viktige kriterier for etablering og drift av forskerskoler. Arbeidsgruppen foreslår noen mindre endringer i kvalitetskriteriene for å tydeliggjøre dem i forhold til forskerskolenes formål, og anbefaler følgende:

1. En videreføring av forskerskoleordningen ved UiB ettersom kartleggingen tyder på at den har gitt en betydelig merverdi for UiBs forskerutdanning.
2. En avklaring av status for kvalitetskriteriene tilknyttet en tydeligere godkjenningsprosedyre for forskerskoler. Fakultetene bør være instans for godkjenning av forskerskolene.
3. Mangfoldet i organiseringen av forskerskoler ved UiB må ivaretas, ettersom organiseringen av forskerskolen er nært knyttet til de formål og faglige aktiviteter innen hver enkelt forskerskole.
4. En konkretisering av forskerskolenes funksjon som gode supplement til den øvrige forskerutdanningen, og da spesielt som et tilskudd til forskerlæringsmiljøet.
5. Sikre en mer forutsigbar finansieringsmodell. Finansieringsgrunnlaget for de ulike forskerskolene varierer sterkt. Det er tydelig at de fleste forskerskolene ved UiB er drevet med stor dugnadsinnsats og med uklare finansieringsmuligheter. Det er behov for en avklaring av finansiering i forhold til drift og lærerkrefter. Forskerskolene utgjør en viktig andel av det totale forskerutdanningstilbudet UiB i dag har til sine ph.d.-kandidater og det bør legges til rette for en bærekraftig finansieringsmodell som gir forutsigbar og stabil drift over tid.

1. Bakgrunn

Forskerskoler har siden begynnelsen av 2000-tallet vært et verktøy for organisering av forskerutdanning i Norge. Forskningsrådets evaluering av norsk forskerutdanning i 2002¹ konkluderte med at ”doktorgradskandidatene bruker for lang tid, er for gamle når de disputerer og at frafallet er for høyt”. I tillegg viste evalueringen at altfor mange stipendiater og doktorgradskandidater dessverre jobbet isolert og ikke var tilknyttet sterke faglige miljøer. Dette var en stor utfordring i mange ulike fagmiljøer og en av konklusjonene fra evalueringen var å anbefale opprettelsen av forskerskoler i Norge for å skape gode fagmiljøer rundt doktorgradskandidatene.

Innføringen av forskerskoler var ett av de viktigste tiltakene som ble foreslått som en oppfølging av denne evalueringen. Ved UiB har en siden 2001 hatt etableringer av forskerskoler innenfor ulike fagområder og har i dag 25 forskerskoler av ulik art. Styret ved UiB har behandlet forskerskoler i en rekke saker i perioden 2002-2007. Hovedmålet har vært å få til en bedret forskningskvalitet, bedret gjennomstrømning, styrket faglig forankring, styrket rekrutteringsveier for kandidatene, utvikle mer overførbar kunnskap og sikre kandidatenes videre faglige utvikling i gode fagmiljøer. Universitetets forskningsutvalg vedtok i møte 6. mai 2003 at forskerskolene ved UiB bør opprettes og drives i henhold til et sett med kvalitetskriterier. Opprettelsen av forskerskoler ved UiB har vist seg å bety bedre fagmiljøer og større aktivitet i forskerutdanningen innen flere fagmiljøer. Flere av UiBs forskerskoler har en stor andel av ph.d.-kandidater med tilsetning fra andre institusjoner og fungerer dermed som et sosialt og faglig tilknytningspunkt for mange av kandidatene. Dette har vist seg verdifullt som et supplement til veiledning og øvrig faglig aktivitet i fagmiljøet. Universitetsstyret har som oppfølging av forskerutdanningsmeldingene fra fakultetene i 2010 bedt om en evaluering av forskerskolene og forskerskoleordningen ved UiB. Dette inkluderer også en vurdering av de kvalitetskriterier som forskerskolene er tuftet på.

1.1. Oppnevning og mandat

Universitetsledelsen oppnevnte i februar 2011 følgende arbeidsgruppe som fikk i mandat å utarbeide en rapport med anbefalinger i forhold til organisering av forskerskolene:

Professor Bente Wold, leder av The Graduate School of Human Interaction and Growth (GHIG), Det psykologiske fakultet

Professor Roland Jonsson, Bergen Research School in Inflammation (BRSI), Det medisinske-odontologiske fakultet

Professor Rune Male, Molecular and Computational biology research school (MCB), Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Professor Øivin Andersen, Forskerskole Språk og filologi, tverrfaglig forskerskole (nylig avgått som leder), Det humanistiske fakultet

Professor Anne Lise Fimreite prodekan, Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Professor Karl Harald Søvig, leder for forskerutdanningen, Det juridiske fakultet

Professor Thorvald Sirnes, representant fra Senter for vitenskapsteori

Ph.d.-kandidat Hilde Slåtten, Det psykologiske fakultet

Rådgiver Gry Kibsgaard, Forskningsadministrativ avdeling, sekretær for arbeidsgruppen

---

¹ Evaluering av forskerutdanning i Norge, Norges forskningsråd, 2002

Arbeidsgruppen ble gitt en sammensetning som reflekterer de ulike typene forskerskoler UiB har; nettverksforskerskole, nasjonal forskerskole, tverrfaglig forskerskole og disiplinbasert forskerskole.

Arbeidsgruppen ble gitt følgende mandat:

- Arbeidsgruppen bes foreta en evaluering av erfaringene med dagens organisering av forskerskolene ved UiB.
- Evalueringen skal inkludere en kartlegging av de ulike forskerskoler universitetet har, eller er partner i, i forhold til organisering (styre, beslutningsstruktur), aktivitet (som kurs, seminarer, veilederkurs, sosiale møteplasser), omfang (kandidatgrunnlag) og finansieringsgrunnlag.
- Evalueringen kan også inneholde forslag til en revisjon av kvalitetskriteriene for forskerskoler om arbeidsgruppen finner det hensiktsmessig.
- Evalueringen skal munne ut i en rapport med anbefalinger til eventuelle forbedringer og endringer av dagens ordning med forskerskoler ved UiB.

1.2 Presisering og forståelse av eget mandat

Arbeidsgruppen for evaluering av forskerskoleordningen har hatt 5 møter i tidsrommet februar-mai 2011 i tillegg til å arrangere et åpent debattmøte om forskerskoleordningen ved UiB. Arbeidsgruppen består av flere forskerskoleledere med ulike erfaringer fra drift og etablering av forskerskoler. En brukte første møte til å avklare eget mandat og enes om fremgangsmåte for kartlegging av forskerskoler ved UiB for å kunne evaluere forskerskoleordningen. Arbeidsgruppen avgrenset evalueringen til kun å omfatte kartlegging av forskerskoler i forhold til organiseringen og ikke vurdering av kvalitet på hver enkelt forskerskole. En ønsket også å kartlegge forskerskolenes organisering i forhold til kvalitetskriteriene og forskerskolenes erfaringer med kvalitetskriteriene i forhold til etablering og drift av egen forskerskole.

1.3 Andre evalueringer

Universitetet i Oslo evaluerte forskerskoleordningen ved UiO høsten 2009. Komiteen for evalueringen anbefalte at ordningen med forskerskoler skulle videreføres ved UiO, men at en anbefaler at det etableres en ordning med færre, utvalgte forskerutdanningsmiljøer som tildeles ekstra ressurser fra UiO sentralt. UiO har hatt en ordning med sentral finansiering til forskerskoler inntil utgangen av 2010. Utfallet av evalueringen endte i en anbefaling om en tydeligere definisjon av kriteriene for opprettelse av forskerskoler, samt at forskerskoler må godkjennes ved vertsfakultetet. Evalueringen konkluderte også med at forskerskolene bør inngå i den øvrige forskerutdanningsstrukturen rent administrativt sett og at øremerkede midler bør fordeles sentralt etter godkjenning av de ansvarlige fakultetene. I tillegg var en viktig anbefaling at alle ph.d.-kandidater skal tilbys deltakelse i en av UiOs forskerskoler. Status ved UiO er pr. mai 2011 at en ikke har avklart endelig finansieringsordning og kvalitetskriterier for forskerskolene, men at alle forskerskoler inntil videre beholder sin status som forskerskole uten bevilgning.

Universitetet i Tromsø, UiT, evaluerte forskerskoleordningen ved UiT i 2010 og vedtok nye kriterier og prosedyrer for opprettelse av forskerskoler ved UiT i februar 2011. UiTs forskerskoleordning har vært organisert annerledes enn ved UiO og UiB, hvor en har lyst ut midler til forskerskoler, to åpne utlysninger og én spesifikt rettet mot forskerskoler med nordområdeperspektiv. UiT har 6 institusjonelle forskerskoler utvalgt i henhold til denne

modellen. I tillegg har UiT flere forskerskoler som de er partner i, både nasjonale nettverksbaserte og nordiske forskerskoler. UiT besluttet våren 2011 å fastsette kriterier for opprettelse av forskerskoler samt å gi fakultetsstyrene fullmakt til å opprette nye forskerskoler etter disse fastsatte kriterier og prosedyrer, og med rapporteringsplikt til Universitetsstyret. De opprettede forskerskolene får 10 års virketid fra opprettelse med finansiering fra sentralt hold. Etter 10 års funksjonstid må det enkelte fakultet besørge for eventuell videreføring av den enkelte forskerskole.

UiO og UiTs evalueringer konkluderte begge i at satsingen på forskerskoler har gitt en merverdi i forskerutdanningen og har valgt å fortsette satsingen på forskerskoler. UiO og UiT sine kriterier for forskerskoler er i stor grad overlappende med UiBs kvalitetskriterier for opprettelse av forskerskoler og er således i tråd med de nasjonale foringene fra Universitets- og høgskolerådets (UHR) notat fra 2003 om forskerskoler i Norge².

2. Kartlegging av forskerskolene ved UiB

Arbeidsgruppen for evaluering av forskerskoleordningen ved UiB gjennomførte kartleggingen av forskerskolene i mars 2011 ved hjelp av en spørreundersøkelse blant forskerskoleledere, fakultetsledelse og instituttledelse (n=35, se vedlegg). Forskerskolelederne ble bedt om å avgi en god del informasjon om forskerskolen direkte, samt å dele erfaringer med opprettelse og drift av den konkrete forskerskolen. Fakultets- og instituttledelse ble bedt om å dele erfaringer med forskerskoleordningen og hvordan dette har vært håndtert ved det enkelte fakultet. I tillegg ble alle respondenter bedt om å vurdere egen forskerskole i forhold til kvalitetskriteriene i tillegg til å vurdere kvalitetskriteriene i seg selv.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har ingen forskerskoler og har av den grunn valgt å ikke svare på kartleggingen på fakultets- og instituttledelsesnivå. Juridisk fakultet har inntil nylig organisert hele sin forskerutdanning som en forskerskole, men har nå omorganisert dette og vil på sikt vurdere nordiske samarbeid om forskerutdanningskurs som kan ta form av forskerskoleorganisering. De har likevel svart på skjemaet som fakultetsledelse med den erfaring de har hatt med noen års organisering av forskerutdanningen i en forskerskole.

2.1 Stor heterogenitet

Antall forskerskoler ved UiB var pr. februar 2011 26 stykker. Tabell 1 nedenfor gir en oversikt over de 26 forskerskolene som ble invitert til å delta i spørreundersøkelsen. De er spredt ut på 4 fakultet; Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN), Det psykologiske fakultet (PSYK), Det humanistiske fakultet (HF) og Det medisinsk-odontologiske fakultet (MOF). Juridisk fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet har pr. april 2011 valgt å ikke organisere noen forskerskoler ved fakultetene. Begge fakultet hadde tidligere organisert hele sin forskerutdanning som en forskerskole, men har siden gått vekk fra dette. Antallet ph.d.-kandidater i forskerskolene varierer mye, og henger naturlig sammen med forskerskolens profil og organisering. Instituttbaserte forskerskoler kan omfatte alle kandidater ved et institutt, mens tematiske nettverksbaserte forskerskoler kan være mindre i omfang, men inkludere kandidater fra flere partnere. Tabell 1 antyder at det er to hovedkategorier av forskerskoleorganisering ved UiB: enten har en forskerskole en ren UiB-intern tilknytning eller den er organisert i samarbeid med flere andre partnere.

---

² Forskerskoler i Norge? Om mål og organisering av forskerskoler i norsk forskerutdanning. UHR 2003

Tabell 1. Oversikt over forskerskoler ved UiB pr. april 2011

Navn på forskerskole	Verts Fak	UiB-intern forskerskole	Antall ph.d.-kandidater totalt	Antall ph.d.-kandidater v/ UiB
The Bergen Research School in Measurement Science	MN	X	6	6
Molecular and Computational Biology	MN	X	55	55
Development and Application of Intelligent Detectors	MN		37	7
Nasjonal forskerskole i klimadynamikk	MN		60	30
Forskerskole i IKT	MN	X	50	50
ForBio - forskerskole i biosystematikk	MN		63	12
Nordic Marine Academy	MN			
Nasjonal forskerskole i petroleumsfag	MN			
NATED; National graduate school in educational research	PSYK		45	7
NAFOL- Nasjonal Forskerskole i Lærerutdanning	PSYK		42	3
Forskerskolen for klinisk psykologi og utviklingspsykologi	PSYK	X	38	38
International Graduate School of Integrated Neuroscience (IGSIN)	PSYK	X	30	30
Graduate School for Human Interaction and Growth GHIG	PSYK	X	43	43
TBLR: Nasjonal forskerskole Tekst Bilde Lyd Rom – Fortolkning og teoriutveksling: (A) TBLR/Bergen (Local Infomedia/SV ved UiB sin lokale TBLR-avdeling), og (B) TBLR/Nasjonalt (TBLR sitt nasjonale nivå, med 5 medl.universiteter: UiB, NTNU, UiT, UiA og UiS)	HF	X	150	78
Forskerskolen for kultur og samfunn	HF	X	55	55
Forskerskolen i språkvitenskap og filologi	HF	X	32	32
Grieg Research School in Interdisciplinary Music Studies	HF	X		
Forskerskole i middelalderstudier	HF	X		
Forskerskolen i samfunnsmedisinske fag	MOF	X	92	92
Bergen Research School in Inflammation (BRSI)	MOF	X	15	14
National graduate school in structural biology – BioStruct	MOF		55	5
Forskerskolen i Translasjonell Kreftforskning	MOF	X	16	16
Research School in International Health	MOF	X		
Research School in Clinical Medicine	MOF	X		
Research School in International Health	MOF	X	37	37
Bergen Summer Research School (BSRS) – Global Development Challenges	UiB	X	110	15

Samarbeidspartnere

Samarbeidspartnerne i forskerskolene er ulike typer institusjoner og det er med på å påvirke hvordan forskerskolene organiseres. Viktige partnere i forskerskolene er andre doktorgradsgivende institusjoner, forskningsinstitutt, høyskoler og næringslivspartnere i form av bedrifter. De fleste partnerne er nasjonale partnere, men noen få internasjonale partnere deltar i enkelte forskerskoler. Andre doktorgradsgivende institusjoner fremtrer mest i tematiske og nasjonale forskerskoler. De få internasjonale partnerne som er representert i UiBs forskerskoler er også representert i tematiske og nasjonale forskerskoler.

Av 20 forskerskoler som har besvart spørreskjemaet består 5 forskerskoler kun av én partner, det vil si at de er rene UiB-forskerskoler. Ut over dette varierer antall partnere fra 2 og 10. Forskerskolene med et høyt antall partnere er tverrfaglige og tematiske, nettverksbaserte og nasjonale forskerskoler og de med relativt få partnere er disiplinære forskerskoler.

For de nasjonale forskerskolene har en sett en del utfordringer med å få samkjørt ulike regler og rutiner for forskerutdanning ved de ulike doktorgradsgivende partnerinstitusjonene. Spesielt gjelder dette godkjenning av forskerkurs gjennom forskerskolen hvor kandidatene får ulik uttelling studiepoengsmessig for det samme kurset, avhengig av hvilken institusjon de er opptatt ved.

Samarbeid mellom mange partnere krever god koordinering samt avklarte roller og oppgavefordeling. Noen forskerskoler nevner dette som en utfordring, andre beskriver dette som et viktig ledd i kvalitetssikringen av det faglige innholdet og fremholder det viktige kvalitetshevende aspektet ved å samarbeide om forskerutdanning ved flere institusjoner. En forskerskoleleder rapporterer at forskerutdanningen for øvrig er blitt bedre organisert etter oppstart av forskerskolen. Flere trekker frem det faglige kvalitetsaspektet som viktig gevinst for forskerutdanningskandidatene og forskerne selv.

Typer av forskerskoler

Formen for organisering av forskerskolene avhenger i stor grad av type forskerskole. Forskerskolene kan karakteriseres ut fra hvordan de er faglig organisert og med det disiplinære eller tverrfaglige som det samlende prinsipp for forskerskolen. I kartleggingen ble forskerskolelederne bedt om å plassere forskerskolen i den kategorien de selv mente var best beskrivende for deres forskerskoleprofil. Flere av forskerskolene passer inn i mer enn en kategori.

Tematisk forskerskole

11 av forskerskolene karakteriserer seg som tematiske forskerskoler. Disse er ofte tverrfaglig organiserte. Dette gjenspeiler også noe av det som var utspringet i forskerskoleorganiseringen hvor en ønsket i større grad å samle flere fagmiljø rundt en felles tematisk satsing. Dette kan en se i relasjon til større forskningssatsinger hvor en velger å organisere forskerskoler i tilknytning til større samarbeidsprosjekter innen spesifikke forskningsområder.

Tverrfaglig forskerskole

De 8 forskerskolene som karakteriserer seg som tverrfaglige har samlet kandidater innenfor ulike fag, men som like fullt har fellestrekk i sin forskning og som dermed profitterer på å dele felles forskerkurs og samlinger som seminarer og sosiale samvær.

Nasjonal forskerskole

6 av forskerskolene karakteriserte seg selv som nasjonale forskerskoler, og de har flere doktorgradsgivende institusjoner som partnere i forskerskolen. Nasjonale forskerskoler finansiert av Norges forskningsråd (NFR) er et resultat av satsinger på spesifikke fagområder og/eller tematiske forskningssatsinger som for eksempel klimaforskning, styrking av lærerutdanningen. I tillegg har det vært sterke føringer for å samle mindre fagområder i større enheter for å styrke forskerutdanningen i spesielt utsatte mindre fag. Noen av forskerskolene i kartleggingen er nasjonale uten finansiering fra NFR. De har andre finansieringskilder og er etablert på grunnlag av et behov for nasjonal samordning innen et felles fag eller tematikk.

Nettverksbaserte forskerskoler

De 3 forskerskolene som er nettverksbaserte har partnere utenfor UiB gjerne i form av partnere i helseforetak, forskningsinstitutt og høyskoler. I tillegg har noen av de nettverksbaserte forskerskolene også partnere i næringslivet. UiB kan være eneste doktorgradsgivende institusjon i de nettverksbaserte forskerskolene, men forskerskolen kan også ha flere doktorgradsgivende institusjoner i partnersammensetningen.

Disiplinære forskerskoler

De 4 rent disiplinære forskerskolene ved UiB er organiserte innenfor ett institutt og organiserer alle ph.d.-kandidatene tilknyttet instituttet i én og samme forskerskole. Hovedvekten av aktivitetene i disse typene forskerskoler er forskerkurs. De disiplinære forskerskolene ligger også tett opp til den øvrige forskerutdanningen ved fakultetet.

2.2 Supplement til forskerutdanningen ved UiB

Forskerskolene er organisert som et supplement til den ordinære doktorgradsutdanningen ved UiB. For å forstå bedre bakgrunnen for og årsaken til at de ulike forskerskolene ble opprettet ble forskerskolelederne spurt om å velge blant de tre mest frekvente årsakene til opprettelse, samt indikere andre eventuelle formål som var viktige grunner for etablering.

Tabell 2. Hva var hovedformålet med å opprette forskerskolen?

	Respondenter
Etablere felles forskerkurs	13
Organisere forskerutdanning tilknyttet felles forskning	9
Samle kandidater fra små fagmiljøer i ett fellesskap	11
Annet (kommentér gjerne)	5

Ikke overraskende viser det seg (tabell 2) at ønsket om å koordinere og samordne felles forskerutdanningskurs er et viktig formål med å organisere en forskerskole. Dette sett i sammenheng med ønsket om å samordne flere fag med få ph.d.-kandidater synes å være et av de viktigste formålene med opprettelse av forskerskoler ved UiB. I tillegg er det et viktig kriterium å organisere forskerutdanningen i tilknytning til felles forskningsprosjekter og/eller forskningssatsinger. Ved å se på disse hovedformålene fordelt på fagområder i form av fakultetene og fordelt på de ulike typer forskerskoler, ser en tendensene klarere for hvilke fagområder som velger å organisere forskerskoler for å organisere forskerutdanning tilknyttet felles forskning. Særlig fremtredende er dette i de fagmiljøene som preges av temaorientert forskning som ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Det psykologiske fakultet og Det medisinsk-odontologiske fakultet. I tillegg er det helt klart de tverrfaglige og tematiske forskerskolene som har felles forskning som et viktig bindeledd og grunnlag for etablering av forskerskole. Å samle kandidater fra små fagmiljøer i ett fellesskap er et viktig kriterium for alle fagmiljøene, så dette kan sies å være ett fellestrekk ved alle forskerskolene ved UiB. I kategorien annet nevner de fleste forskerskolene som har indikert andre viktige årsaker for etablering av forskerskole viktigheten av å samle ulike fagmiljø for satsing på en felles tematikk, uten at dette nødvendigvis innebærer felles forskning. Eksempler på dette er Bergen Summer Research School og Nasjonal forskerskole i lærerutdanning.

Forskerskolenes supplement til forskerutdanningen består altså i hovedsak i organisering av kurs og seminarer samt utvikling av et godt læringsmiljø innenfor rammene av opplæringsdelen i ph.d.-utdanningen. Veiledningsforhold, arbeid med ph.d.-avhandlingen og disputas er ikke oppgaver som ligger til forskerskolene. Kun noen få av dem holder derfor oversikt over disputerte kandidater fra egen institusjon, og nasjonale tall som er tilfellet for nasjonale forskerskoler. Dette kommer tydelig frem i svarene i spørreundersøkelsen om hvor mange kandidater som har disputert ved UiB siden opprettelsen av forskerskolen (se tabell 2 i appendiks). Flere av forskerskolene har ikke svart på dette fordi de ikke anser dette som en del av oppgaven til forskerskolen, men til den øvrige forskerutdanningen. Noen få av forskerskolene er også nylig opprettet og har dermed ikke eksistert lenge nok til å ha noen egne disputerte kandidater. For de forskerskolene som har oppgitt tall på disputerte kandidater er det tydelig ut fra omfanget at disse forskerskolene har et tilfredsstillende tilfang av ph.d.-kandidater. Et tilfredsstillende omfang av ph.d.-kandidater er viktig i forhold til å opprettholde en viss kritisk masse i forskerutdanningsløpet for å kunne danne et faglig og sosialt nettverk av ph.d.-kandidater. Nyrekruttering av ph.d.-kandidater blir viktig både for å opprettholde forskerskolens ph.d.-kandidatnettverk samt for å få nok kandidater ut. Dette siste nevnes ettersom de nasjonale føringene for forskerskoler har uttrykt at en forskerskole bør rekruttere minst 5 nye hvert år samt disputere det samme omfanget på årlig basis.

Forskerskoler i forhold til den øvrige forskerutdanning

Spørsmålet om forskerskolene relasjon til den øvrige forskerutdanningen ble stilt til både forskerskoleledere, instituttledelse og fakultetsledelse.

Forskerskoleordningen sett fra fakultet og instituttledelse

Ut fra fakultetsledelsen svar fremgår det ganske tydelig at de fire fakultetene med forskerskoler (PSYK, MN, MOF, HF) har ulike måter å organisere forskerskoleordningen på i forhold til den øvrige forskerutdanningen.

MN: Forskerutdanningsutvalgene ivaretar alle formelle funksjoner og administrerer utdanningen inkludert rapportering. MN rapporterer at forskerskolene gir merverdi i form av koordinering av emnetilbud, arrangement av seminarer og samlinger etc. Det gjelder ingen spesielle regler for forskerskolen i forhold til de formelle kravene til forskerutdanningen.

PSYK: Utgangspunktet for etablering av egne forskerskoler ved fakultetet bygger på følgende modeller:

- 1) En generell obligatorisk forskeropplæring gis til alle kandidatene (styres fra Programstyret for forskerutdanningen)
- 2) Den frivillige delen av forskeropplæringen kanaliseres gjennom forskerskolene. Ved opptak til forskeropplæringen velger man tilknytning til forskerskole.

MOF: En del av fakultetets doktorgradskandidater er knyttet til en eller flere forskerskoler. Forskerskolene gir teoretisk skoloring i relevante forskningsmetoder som ikke tas hånd om av den obligatoriske delen av forskerutdanningen ved Det medisinsk-odontologiske fakultet. Noen av forskerskolene er primært opptatt med faglig og sosial nettverksbygging og synliggjøring av instituttene som er representert i forskerskolene. Forskerskolene er en integrert del av forskerutdanningen ved fakultetet og er i tråd med retningslinjene er samling rundt ett tematisk felt, både disiplinært og tverrfaglig. Kursporteføljene til forskerskolene er åpen for alle master- og ph.d.-kandidater ved fakultetet.

HF: Fakultetet har forskerskoler som i stor grad har partnere som omfatter et større fagmiljø og kandidater representert ved ulike partnere som høgskoler og andre universitetsmiljø. I dag er forskerskolens funksjon innenfor forskerutdanningen noe uklart ved fakultetet, og det er bl.a. en av grunnene til at hele forskerutdanningen er gjenstand for vurdering ved fakultetet.

Forskerskoleledernes perspektiver på forskerskolens forhold til forskerutdanningen

Forskerskolelederne ble spurt om hva forskerskolens relasjon til den øvrige forskerutdanningen ved (de) doktorgradsgivende institusjonen(e) representert i forskerskolen er.

Flere av forskerskolelederne fremhever forskerskolens funksjon som et godt supplement til den øvrige forskerutdanningen, og i stor grad et integrert utdanningsmiljø som del av forskerutdanningen ved fakultetet. Forskerskolens utvikling av egne teoretisk og metodiske forskerkurs som er spesialiserte i forhold til forskerskolens tematikk, fremstilles som komplementær til de øvrige kurs som tilbys i forskerutdanningen ved fakultetene. Dette perspektivet er gjennomgående for forskerskolene uavhengig av fakultær tilhørighet.

2.3 Aktiviteter i forskerskolene

Forskerkurs

Felles forskerkurs er for de fleste forskerskolene en av de mest sentrale aktivitetene i forskerskolen. Forskerkursene er den aktiviteten som synes å være det som oftest bringer aktørene i forskerskolene sammen. I forhold til administreringen av disse forskerkursene er det interessant at alle forskerskolene rapporterer at de har studiepoengsutstilling for forskerkursene de arrangerer. Dette er et av de feltene forskerskolene har rapportert som en utfordring i forhold til å få rett uttelling på forskerkurs i forhold til institusjonenes ulike regler og retningslinjer på.

Forskerskolene rapporterer at de faglige kursene ofte arrangeres som årlige konferanser eller internasjonale forskerkurs hvor internasjonale forskere deltar som både forelesere og veiledere i forhold til kandidatens egne presentasjoner og bidrag inn i kurs. Flere av kursene arrangeres intensivt over noen dager og samler kandidater fra flere ulike institusjoner og fagmiljø. Det rapporteres også at forskerkursene bidrar til mobilitet mellom institusjonene og fagmiljøene.

Andre aktiviteter

I tillegg til forskerkurs arrangeres jevnlig seminarer, veiledersamlinger, sosiale samlinger og ulike workshops (for detaljer, se vedlegg for forskerskoler og aktiviteter). Faglige seminarer er også en aktivitet alle forskerskoler arrangerer, men hvor ofte dette arrangeres varierer mye. For enkelte av forskerskolene er de faglige seminarene den viktigste møteplassen underveis i året hvor både kandidater og veiledere samles til felles diskusjon og utforskning av ulike temaer. Halvparten av forskerskolene arrangerer veiledersamlinger som gjennomføres på årlig basis. Kun noen få forskerskoler har veiledersamlinger 2-3 ganger i halvåret. De fleste forskerskoler har sosiale aktiviteter for aktørene, men dette arrangeres sjeldnere og for de fleste kun på årlig basis.

2.4 Opptak, styre og beslutningsstruktur

Opptak

De færreste forskerskolene har egne opptak til forskerskolen med egne opptakskrav. Mange av kandidatene får sin tilhørighet til en forskerskole ved opptak til den ordinære forskerutdanningen ved egen institusjon. Flere fakultet organiserer denne tilknytningen allerede ved opptaket og kandidaten får melding om hvilken forskerskole en tilknyttes allerede i opptaksbrevet.

De få som har opptakskrav er forskerskoler med flere partnere hvor det i tillegg er representert flere doktorgradsgivende institusjoner. Opptakskravene er noe varierende, men følgende krav går igjen:

- Krav om opptak til en forskerutdanningsinstitusjon
- Veileders anbefaling
- Tematiske kunnskapskrav

I de tilfeller der det praktiseres et eget opptak for kandidatene er det styret eller forskerskolens leder som foretar det endelige opptaket.

I forhold til markedsføring av forskerskolenes tilbud er det nettsider og kontakt via e-post som er det mest frekvente, kun 32% melder at de gjør forskerskolens eksistens kjent via utlysninger av stillinger som stipendiat.

Forskerskolelederne melder at det er hovedsakelig gjennom de faglige nettverkene at de driver rekruttering av ph.d.-kandidater, veiledere og forskere til forskerskolen. I tillegg bruker noen av forskerskolene de faglige ansattes egne nettverk og etablerte kontakter med alumni og ambassader. I tillegg er intern rekruttering viktig gjennom kontakt med nye kandidater i forskerutdanningen ved eget fakultet, som tilbys tilhørighet til forskerskolen.

Styre og beslutningsstruktur

Godt over halvparten (12 skoler) har etablert forskerskolene på grunnlag av en egen samarbeidsavtale, hvor partnernes roller, bidrag og ansvar i samarbeidet er spesifisert. Flere av forskerskolene bruker faste maler for forskningssamarbeid som grunnlag og NFR sin mal for felles forskningsprosjekt er ofte brukt som utgangspunkt for disse avtalene.

De fleste (14 skoler) forskerskolene har egne styrer for forskerskolen med ulik representasjon fra partnerne og stor variasjon i funksjon og ansvar. I stor grad melder forskerskolene tilbake at forskerskolelederen har det daglige ansvaret og i tillegg også en stor del av det overordnede ansvaret. Flere styrer fungerer mer uformelt, men det kan synes som om de nasjonale forskerskolene har en noe mer stringent styreform enn de som ikke er nasjonale. Flere forskerskoler nevner programstyrer som en viktig funksjon for forskerskolen, hvor de fleste faglige diskusjoner om aktivitetene i forskerskolen planlegges, diskuteres og evalueres.

2.5 Forskerskolenes internasjonale profil

Forskerskolene ble bedt om å beskrive den internasjonale profilen i forhold til sammensetningen av ansatte og ph.d.-kandidater i tillegg til mobilitet, samarbeid og sampublisering.

Internasjonalt forskningsmiljø

De fleste forskerskoleledere melder at den internasjonale profilen er meget god og baserer seg i stor grad på et internasjonalt sammensatt forskningsmiljø med både ph.d.-kandidater og veiledere fra ulike nasjoner representert i forskerskolene. De fleste forskerskolene har derfor også majoriteten av sin aktivitet på engelsk. En del av forskerskolene bruker sine internasjonale forskningskontakter til å bidra inni forskerskolenes kursvirksomhet og inviterer dem til UiB som gjesteforelesere. Noen forskerskoler har også benyttet seg av professor II ordningen for å knytte til seg internasjonalt ansatte forskere.

Internasjonale konferanser

De fleste kandidater deltar på internasjonale konferanser i løpet av tiden i forskerutdanningen sin. Forskerskolene melder at også flere av kandidatene tar enkelte kurs internasjonalt. I tillegg melder noen av forskerskolene at kandidatene har god anledning til å benytte seg av det internasjonale nettverket av samarbeidspartnere og institusjoner en har ved forskerskolen. Noen få forskerskoler arrangerer også egne internasjonale konferanser hvor ph.d.-kandidatene får presentert egen forskning og knyttet kontakter på tvers av institusjoner og nasjoner.

Sampublisering

Kun noen få forskerskoler melder at sampublisering er en del av forskerskolevirksomheten. De få som nevner sampublisering som del av forskerskolen har utstrakt internasjonal virksomhet knyttet til forskerskolen, noe som synes å la seg realisere ved tette relasjoner mellom forskergrupper og forskerskolen. Den internasjonale sampubliseringen er i disse tilfellene utstrakt og utgjør en stor andel av publikasjonene ved forskerskolene. Noen henviser til instituttets virksomhet eller forskerutdanningen forøvrig med hensyn til sampublisering.

2.6 Finansieringsgrunnlag

Alle respondenter, forskerskolelederne, fakultets- og instituttledelse, ble forespurt om finansieringsgrunnlaget for forskerskolene. Alle fakultet med forskerskoler bidrar på ulike vis inn til forskerskolene med noen midler. Dette er ved bruk av ulike virkemidler, som tildeling av professor II stillinger, stipendiatstillinger og mindre rundsummer (25-100 000) til finansiering av seminarer og annen aktivitet.

Finansieringskildene er mange, men egenfinansiering og NFR er de to viktigste finansieringskildene. Hele 17 forskerskoler oppgir å ha fakultetsfinansiering (egenfinansiering), mens kun halvparten (10 stk) omtaler dette som tilfredsstillende finansiering. Halvparten av forskerskolene har finansiering fra NFR og omtaler denne finansieringskilden som tilfredsstillende. De 8 forskerskolene som har andre finansieringskilder omtaler også disse som tilfredsstillende.

Finansieringsgrunnlaget er varierende mellom forskerskolene og dette henger sammen med forhold som antall eksterne partnere og omfang på aktivitet i forskerskolene.

Stipendiater

Viktigste finansieringsgrunnlag for forskerskolene er nok likevel omfanget på stipendiater og egeninnsatsen fra de forskerne som bidrar inn i forskerskolene. (Se egen tabell 3 i appendiks) Her er tyngden av antall ph.d.-kandidater finansiert og tilsatt ved UiB, men det er tydelig at også NFR-finansierte kandidater står for en god del av omfanget av kandidater i forskerskolene. I en del av forskerskolene er det også en betydelig antall ph.d.-kandidater med tilsetningsforhold ved høyskoler og forskningsinstitutt, samt noen fra helseforetak. Dette avspeiler også hvordan sammensetningen i den øvrige forskerutdanningen er i forhold til fordeling på finansieringsforhold og tilsetningsforhold for ph.d.-kandidatene ved UiB.

Forskerressurser

De fleste forskerskolene har flere veiledere tilknyttet seg, hvor stort sett alle er ansatt ved UiB. Noen unntak finner man i de nasjonale forskerskolene hvor en har veiledere fra flere andre partnere representert i forskerskolen også. Det er tilsynelatende relativt lite bruk av gjesteforskere i forskerskolene. Antallet postdoktorer er noe høyere enn seniorforskere oppgitt av forskerskolene, men det kan hende at de fleste av seniorforskerne er veiledere og dermed er talt inn under kategorien veileder.

Administrative ressurser

Noen få forskerskoler nevner også tildelingen av en viss prosentstilling i form av administrativ støtte som uvurderlig for driften av forskerskolen, sammen med tilgang på et visst prosentomfang av en stipendiat eller postdoktors pliktarbeid som kan inngå i forskerskolen og forvaltes i forhold til drift av enkeltaktiviteter.

Erfaringer med faglig og administrativ drift av forskerskoler

Forskerskolelederne melder at det er knyttet stor dugnadsånd til drift av forskerskolene, og at det er en utfordring å få tilstrekkelig med midler til drift. Utfordringen med drift av de fleste forskerskolene er at finansieringsgrunnlaget ikke er basert på faste årlige tildelinger i budsjettet ved fakultet og institutt. Forskerskolelederne rapporterer at det er en utfordring i forhold til drifting av forskerskolene å jobbe under kontinuerlig søken etter midler til drift. De forskerskolene som har fått tildelt administrative ressurser opplever dette som en viktig støtte og avgjørende for driftingen av forskerskolen. Enkelte av forskerskolene har årlig medlemsavgift fra alle partnerne i forskerskolen, noe som sikrer et fast driftsgrunnlag for forskerskolen.

2.7. Etablering av forskerskoler – beslutningsstrukturer

Forskerskoleordningen ble innført ved UiB i 2003-2004. Den første forskerskolen ble etablert i 2001. Etableringen har vært jevn utover fra 2004, hvor de fleste ble opprettet i 2006, men hvor en ser flere nye tilskudd av forskerskoler også helt frem til nå i 2011.

Arbeidsgruppen har ønsket å kartlegge etableringsprosesser og ordninger som en del av evalueringen av forskerskoleordningen. I kartleggingen ba en forskerskolelederne samt fakultets- og instituttledelse om å oppgi informasjon om opprettelse av forskerskoler i forhold til hvilke prosedyrer en har hatt internt ved institutt/fakultet og hvilke hovedformål som lå til grunn for opprettelse av de enkelte forskerskoler.

Godkjenning av opprettelse av forskerskole

Opprettelsen av forskerskoler i form av godkjenningsprosedyrer av forskerskolene har ulike prosesser ved fakultetene. De ulike typene forskerskoler har også forskjellige prosesser som

fører frem til en opprettelse av en forskerskole. Enkelte nasjonale forskerskoler har blitt godkjent ved tildeling av midler fra NFR. Forskerskolelederne og fakultets- instituttledelsen har svart litt ulikt på disse spørsmålene. Forskerskolelederne (20 respondenter) har svart på hvordan deres konkrete forskerskole ble opprettet og fakultets- og instituttledelse (15 respondenter) har svart på hvilken ordning for godkjenning av etablering av forskerskoler de har ved institutt og/eller fakultet.

Det er i stor grad fakultetene som fungerer som godkjenningsmyndighet av forskerskolene. I tillegg viser kartleggingen fra kommentarene til respondentene at også nasjonale fagråd, nordiske evalueringspanel og NFR er viktige aktører i godkjenninger av forskerskolene. De nasjonale forskerskolene har en godkjenning i form av tilslutning fra hver enkelt institusjon i partnerskapet i tillegg til NFR som er den største finansieringsinstans for en del av de nasjonale forskerskolene.

Når en ser på fakultets- og instituttledelsens svar kommer det tydeligere frem at også instituttets rolle som en godkjenningsinstans er viktig i opprettelsen av forskerskoler. Tilbakemeldingen fra respondentene viser at etableringsprosessene for forskerskoler fungerer best når de er godt forankret både i fagmiljøene det angår og ledelsen. Noen fakultet har også meldt inn at opprettelse av forskerskolen skjer endelig på fakultetsnivå ved behandling i utvalg for forskning og forskerutdanning og endelig behandling i fakultetsstyre. I tillegg understrekes det at deler av godkjenning av forskerskoler også skjer i sammenheng med søknader til eksterne finansieringskilder og større samarbeidsprosjekt på nasjonalt og nordisk nivå.

Etableringsprosesser og godkjenningsprosedyrer påvirkes dermed av hvilke type forskerskole som etableres. De klart disiplinære forskerskolene kan følge enklere godkjenningsprosedyrer da det ligger innenfor et fagfelt og også ofte innenfor et institutt og et fakultet.

Flere av de nasjonale forskerskolene trekker frem NFR som viktig godkjenningsinstans i tillegg til bruk av nordiske evalueringspanel. Enkelte forskerskoler er av en overordnet karakter initiert fra sentralt hold ved UiB og er forskerskoler opprettet av UiB-styret, slik som tilfellet er med Bergen Summer Research School.

2.8 Oppsummering og vurdering

Kartleggingen av forskerskolene har avdekket et mangfold av ulike måter å organisere og drifte forskerskolene på. Det viktigste trekket som går igjen er at prosessene med å etablere og drifte forskerskoler har gitt gevinster i form av bedre organisering av forskerutdanningen generelt i de miljøer hvor forskerskoler er en del av forskerutdanningsmiljøet. Forskerskolene kan deles inn i to grove kategorier i forhold til partnersammensetning; enten er de UiB-interne forskerskoler hvor alle ph.d.-kandidater er tatt opp til forskerutdanning ved UiB, eller så er det forskerskoler med eksterne samarbeidspartnere hvor også andre doktorgradsinstitusjoner og ph.d.-kandidatene kan være tatt opp til forskerutdanning hos ulike partnere i forskerskolen. Omfanget av kandidater tilknyttet forskerskolene varierer mye i tillegg til at partnersammensetningen også har en stor variasjon.

Kartleggingen viser klart at forskerskoler som et supplement til den organiserte forskerutdanning har hatt en betydelig kvalitetsfremmende funksjon i en del fagmiljøer. Organiseringen av forskerskoler har ført til at en har samlet flere mindre fagmiljøer både

lokalt og nasjonalt, samt skapt et felles fagmiljø rundt ph.d.-kandidater fra de aktuelle fagmiljø.

Forskerskolene er organisert rundt felles aktiviteter og har få formelle regler og reglement for organisering og oppfølging av kandidater tilknyttet forskerskolen. Det er valgfritt å være tilknyttet forskerskolene, selv om Det psykologiske fakultet knytter alle sine ph.d.-kandidater til en av fakultetets forskerskoler. Dette er et tilbud til kandidatene med få formelle krav i sammenlignet med den organiserte forskerutdanningen. Forskerskolene som et faglig supplement fungerer således som et faglig gode og utgjør en merverdi for de kandidater som benytter seg av disse tilbudene. I forhold til kravene i forskerutdanningen om opplæring i vitenskapsteori og etikk samt forskningsmetodikk fungerer forskerskolene som et tematisk og faglig supplement hvor kurs utover de obligatoriske tilbys og samtidig kan ha en utfyllende funksjon i forhold til de kurs som arrangeres og koordineres av fakultetene selv. Alle kurs og aktiviteter som er studiepoengsgivende, er aktiviteter som fakultetet godkjenner og vurderer i forhold til inkludering i kandidatens opplæringsdel. Forskerskolene har således ingen formell funksjon i en endelig kvalifisering av kandidatene. Denne mangelen på formelt byråkrati knyttet til den organiserte forskerutdanningen er kanskje også en fordel for forskerskolene fordi de kan fokusere alle sine aktiviteter rundt det faglige og det å skape gode læringsmiljø for kandidatene. Som læringsmiljø varierer forskerskolene fra å være rene kursorganisasjoner til utvidede forskningsmiljø. *Kanskje nettopp fordi en kun har hatt kvalitetskriterier som toneangivende for organiseringen av forskerskoler og ikke byråkratiske regler for sammensetning og organisering, har det vært mulig for forskerskolene å ha en så fleksibel organisering og et så ulikt valg av fokus og innhold.*

3. Evaluering av erfaringer med organiseringen av forskerskoler ved UiB

Arbeidsgruppens mandat innebar i tillegg til en kartlegging av forskerskolene også en evaluering av organiseringen av forskerskolene ved UiB. Som et ledd i kartleggingen var det avgjørende å innhente informasjon om ulike erfaringer med forskerskoleordningen. En spurte derfor både forskerskolelederne og representanter for institutt/fakultetsledelse ettersom en også ønsket innspill og erfaringer fra representanter for den organiserte forskerutdanningen rent generelt sett. I spørreskjemaet har både representanter for institutt og fakultetsledelse besvart hvordan de vurderer forskerskolens funksjon i forhold til den øvrige forskerutdanningen. Ettersom det kom inn relativt få svar fra gruppen med instituttledere og representanter for fakultetsledelse er det ikke godt nok grunnlag for å gi et representativt bilde for hele institusjonen. Arbeidsgruppen bestemte derfor å avholde et åpent debattmøte hvor dagens forskerskoleordning ved UiB ble debattert.

3.1 Åpent debattmøte

Det åpne debattmøtet var en viktig del av arbeidsprosessen da arbeidsgruppen anså det som et viktig supplement til spørreundersøkelsen sendt ut til forskerskoleledere, instituttledelse og fakultetsledelse. Debattmøtet ble avholdt 12. april i Egget på Studentsenteret med over 60 oppmøtte, representert av ph.d.-kandidater, instituttledelse, fakultetsledelse, forskerskoleledere, vitenskapelige og administrativt ansatte. Flere ulike innlegg ble holdt av professorer med erfaringer fra drift av forskerskole, og stipendiaterfaringer fra forskerutdanningsløp i en forskerskole og utenfor en forskerskole ble også delt. Det var satt av en time til debatt, hvor synspunkter fra ulike hold ble diskutert.

Det kom tydelig frem at tilbud om forskerskoler fremstår som et supplement til den organiserte forskerutdanningen og at de ulike miljøene som har organisert forskerskoler har i ulik grad knyttet dette til forskergrupper og aktive forskningsmiljø. Enkelte forskerskoler bærer preg av å være mer utdanningsorienterte i den grad de kun organiserer felles forskerutdanningskurs, men ikke har felles forskning eller aktiviteter utover kurs som samlende i forskerskolen.

Det ble trukket frem av flere at forskerskolene har en avgjørende betydning som kursarrangør ettersom flere kurs ikke ville ha blitt mulig å gjennomføre om en ikke hadde organisert dette i forskerskoler hvor en samarbeider med flere miljø og partnere som muliggjør både kritisk masse av ph.d.-kandidater, og nødvendig finansiering for gjennomføring av kurs.

Tverrfaglige og tematiske forskerskoler ble fremholdt av flere som et viktig tilskudd til forskerutdanningen da det har vist seg stimulerende fagmessig og gitt gode kvalitative effekter i form av faglig nytenking, innovasjoner og refleksjoner.

Tilknytningen og relasjonen mellom forskergrupper og forskerskoler ble trukket frem som avgjørende for god kvalitet i forskerskolen og spesielt i forhold til felles forskningstema og utvikling av ph.d.-kandidatene som gode medforskere. I tillegg gir forskergruppene organisert i relasjon til forskerskoler god trening i tverrfaglig virksomhet da kandidatene vil være en del av et større aktivt forskningsmiljø. Ettersom forskerskolene i ulik grad er organisert i nær relasjon til forskergruppene møter ikke alle ph.d.-kandidater et bredt forskningsmiljø gjennom forskerskolene. Forskerskolene kan også karakteriseres som å bevege seg langs et kontinuum mellom utdanning og forskning hvor noen forskerskoler er mer organisert rundt kun kurs, mens andre er sterkere organisert rundt forskningsaktiviteter i tillegg til kurs.

Årsaken til opprettelsen av forskerskolene er så ulike. Det viser seg at flere av dem har hatt ulike formål for å etablere en forskerskole. Formålet er også en del av grunnlaget for organiseringen av forskerskolen samt tilbudet av faglige aktiviteter innad i forskerskolene. Dette er noe arbeidsgruppen også fant gjennom kartleggingen av forskerskolene. Mange av innspillene som kom frem under det åpne debattmøtet understøtter det arbeidsgruppen har funnet gjennom kartleggingsprosessen av forskerskoler.

3.2 Evaluering av kvalitetskriterier: ulike erfaringer med anvendelse av kvalitetskriteriene til forskerskolene

Kartleggingen inkluderte også en evaluering av kvalitetskriteriene til forskerskolene. Arbeidsgruppen etterspurte både erfaringer med egen forskerskole i forhold til hvert enkelt kvalitetskriterium, samt en vurdering av hvert kriterium som et faglig kvalitativt kriterium for forskerskoler generelt. Innspillene var mange og ulike i forhold til erfaringer med egen forskerskole i forhold til kvalitetskriteriene. Men i forhold til vurdering av kvalitetskriteriene i seg selv var svarene jevnt over ganske like både fra forskerskoleledere og institutt-fakultetsledelse.

Sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring

Forskerskolene skal være basert på sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring, og derved gi forskerutdanningen merverdi gjennom å samle personer

og miljøer rundt faglige avgrensede tema eller disipliner, gi regelmessig undervisning, tett oppfølging og veiledning og ha en klar internasjonal forankring.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Samtlige respondenter vurderer egne forskerskoler til å ha oppfylt dette kriteriet. Det rapporteres fra fakultetsledelse og instituttledelse at forskerskolene oppfyller dette kriteriet. I tillegg understrekes det at etableringen av forskerskoler har vært positivt for å samle flere fagmiljøer eller forskergrupper inn mot en større tematisk satsing, og at det ikke kun er de sterke forskningsmiljøene som har bidratt til dette. De nasjonale forskerskolene rapporterer stort faglig nedslagsfelt hvor en samler hele det nasjonale faglige miljøet og oppnår stor internasjonal synlighet. Forskerskolelederne trekker frem betydningen av forskerskolens sosiale miljø og nettverk rundt ph.d.-kandidatene som en gevinst som gir god oppfølging og bedre veiledning av kandidatene.

Forskerskolelederne trekker frem betydningen av å trekke inn forskergrupper i forskerskolene da de representerer miljøer som over lengre tid har levert forskning av høy kvalitet. Dette gir forskerskolene som har organisert seg i tilknytning til forskergrupper en lokal, nasjonal og internasjonal forankring som reflekteres i sampublisering og bruk av internasjonale forskere som gjesteforelesere på forskerkurs. Noen forskerskoler som ikke er organisert i tilknytning til forskergrupper understreker at forskerskolene gir merverdi ved samling av forskere og ph.d.-kandidater med felles faglig samhörighet på tvers av institutt og fakultetsgrenser. Men de forskerskolene som ikke har tilknytning til forskergrupper melder at de har mindre innflytelse på oppbygging av faglige satsinger. En forskerskole melder at de ikke er i stand til å møte dette kriteriet, da de mener at det er opp til fagmiljøene selv å oppfylle dette kriteriet.

Vurdering av kriteriet

Majoriteten av forskerskolelederne melder at dette kriteriet er avgjørende for en forskerskoles aktivitet, og bør være en selvfølge for å etablere en forskerskole. Dette kvalitetskriteriet trekkes frem som grunnleggende i forskerutdanning generelt, uavhengig av om en organiserer det i forskerskole eller ikke. Kriteriet kan bli for snevert for de disiplinbaserte forskerskolene. Et av fakultetene mener at oppgavene formulert i kriteriet først og fremst skal legges til forskergruppene, og at veiledning er veileders ansvar, ikke en forskerskole.

Noen få forskerskoler rapporterer at læringsmiljøet til ph.d.-kandidatene bør bestemmes av andre faktorer enn det som ligger under forskerskolen. Forskerskolene anses av de fleste respondentene som et supplement til den øvrige forskerutdanningen og at forskerskolene dermed ikke kan ha ansvar for oppfølging og veiledning av kandidatene. Forskerskolen kan være et supplement til det faglige miljøet og bidra til å samle kandidater og veiledere og skape et godt forskerlæringsmiljø.

Fokus på veiledning

Forskerskolen skal ivareta og utvikle en aktiv og støttende kultur rundt forskerstudentene og tilrettelegge for god faglig utvikling gjennom tett samspill mellom lærer og student, med særlig fokus på veiledningen.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Forskerskolene melder tilbake at de formelt sett ikke har ansvar for veiledningen av ph.d.-kandidatene. Forskerskolens oppgaver med å ivareta og utvikle en aktiv og støttende kultur er en oppgave som hører inn under forskerskolene, mens selve veiledningen er et forhold

mellom kandidat og veileder. Forskerskolene trekker frem at de fyller dette kriteriet gjennom å skape en møteplass hvor kandidatene kan utvikle seg som forskere i samhandling med andre kandidater. Flere av forskerskolene trekker frem at de er aktive i forhold til å lage et nettverk for ph.d.-kandidatene hvor veilederne også er inkludert. Veilederseminar og nettverk for veiledere arrangeres av flere forskerskoler.

Ansvar for veiledning ansees ivaretatt i forskerutdanningen generelt og er ikke et ansvar lagt til forskerskolene. Noen fakultet (PSYK, MN, MOF) melder at forskerskolene kan ta opp relaterte emner om veiledning og forskningsmiljø, men at det ikke er et ansvar for forskerskolene å gå inn i de enkelte veilederforhold.

Vurdering av kriteriet

Forskerskolene vurderer kriteriet som viktig i den grad forskerskolen utgjør et viktig møtested og nettverk for ph.d.-kandidaten og også for veiledere. Dette gjelder ikke alle forskerskoler like mye, men forskerskolene trekker frem at det er viktig å ha fokus på veiledning i forskerskolen rent generelt, selv om veiledningen skjer mellom kandidat og veileder.

Noen få forskerskoler mener dette kriteriet er upresist for forskerskoler og at det er uklart med hensyn til rollefordelingen mellom den formelle delen av ph.d.-utdanningen og rollen til forskerskolene.

Kriteriet ansees som et grunnleggende kriterium for all forskerutdanning uavhengig av forskerskoler. Flere melder inn et behov for økt fokus på veiledning i forhold til kurs og opplæring sentralt av veiledere. I tillegg er det viktig å synliggjøre at fagansvarlige og seniorforskere som er med i forskerskolene kan ha en mentorfunksjon overfor kandidater i forskerskolene, men ikke med ansvar for tekstlig oppfølging på linje med formelle veiledere.

Høy vitenskapelig kvalitet

Forskerskoler skal være et supplement til og en videreutvikling av forskerutdanningen og komme i tillegg til andre tiltak for å styrke kvalitet og effektivitet i doktorgradsutdanningen. Utgangspunktet må være miljøer som kan vise til høy vitenskapelig kvalitet eller som har særlige forutsetninger for å oppnå det.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Majoriteten av forskerskolelederne rapporterer at de opplever at deres forskerskole oppfyller dette kriteriet i forhold til å være et supplement til forskerutdanningen. I tillegg nevner flere forskerskoler at de oppfyller et breddekrav i forhold til å sette forskerkandidatenes forskning inn i et bredere perspektiv. En forskerskole arrangerer mesterklasser mot slutten av forskerutdanningsperioden for å sikre en høy vitenskapelig kvalitet i forkant av innlevering av avhandling. Fakultetene melder at forskerskolene stor sett passer til dette kriteriet, men vektlegger forskerskolenes funksjon som et supplement til den øvrige forskerutdanningen. For de forskerskolene som er organisert i nær tilknytning til forskergrupper fremheves dette som spesielt oppfylt da forskergruppene i samspill med forskerskolen ivaretar kravet om høy vitenskapelig kvalitet, noe som er et fokus i forskerskoleaktivitetene.

Vurdering av kriteriet

Kvalitet bør alltid komme først, rapporterer forskerskolelederne, og slutter seg til kriteriet som et av de viktigste, men ikke tilstrekkelig i seg selv for en forskerskole. En forskerskoleleder påpeker også at det tar tid å bygge opp gode fagmiljøer som kan vise til høy vitenskapelig

kvalitet, og at forskerskoler kan være tilskudd til forskerutdanningen med et mer tverrfaglig tilsnitt sammensatt av ulike fagmiljø med ulik kvalitet, men hvor helheten i tilbudet i en forskerskole blir verdifullt som et tverrfaglig tilbud.

Faglig program og handlingsplan for gjennomføring

Forskerskolene må ha et faglig program som bl.a. omfatter en realistisk handlingsplan for gjennomføring og regelmessige møter/symposier for alle doktorgradsstudentene (minst én gang i semesteret).

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Flere av forskerskolene melder at de oppfyller dette kriteriet da de har jevnlige møter og seminarer i forskerskolen. Flere forskerskoler fremhever det årlige møtet som en viktig arena som samler alle i forskerskolen. Ulike aktiviteter arrangeres gjennom et år og de er tilpasset ulike grupper innad i forskerskolen, avhengig av hvilket forskningsprosjekt den enkelte har. Det er viktig med stor fleksibilitet ut fra fag, samarbeidspartnere og type forskerskole, men det er viktig at forskerskolene har et program som utgjør en merverdi, og at det er et minimum av aktivitet. Forskerskolene fremhever at veilederne likevel er de ansvarlige for den enkelte kandidats gjennomføringsplan.

Vurdering av kriteriet

Kriteriet omtales som viktig og spesielt som et minimumskriterium da en forskerskole må ha et minimum av aktivitet for å kunne kalle seg en forskerskole. Et faglig program representerer synliggjøring av forskerskolens virksomhet og mål, og gjennomføringen av dette programmet er selve berettigelsen for en forskerskole. Kriteriet ansees som viktig og spesielt i forhold til å kunne evaluere hvorvidt tilbudet ved forskerskolene har tilstrekkelig kvalitet.

Internasjonalisering

Forskerskoler skal være viktige miljøer for internasjonalisering, med undervisning på engelsk eller annet internasjonalt fungerende språk, utstrakt bruk av innbudte forelesere og publisering i internasjonale tidsskrifter.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Alle forskerskolene i kartleggingen melder tilbake at de fyller dette kriteriet. Måten det oppfylles på er ulike i forhold til bruk av gjesteprofessorer, professor II-stillinger og engelsk som arbeidsspråk. Noen forskerskoler trekker også frem aktiviteter som internasjonale publikasjoner, internasjonale konferanser og seminarer, samt en internasjonal sammensetning av stab og ph.d.-kandidater tilknyttet forskerskolen. Forskerskolene ved fakultetene og instituttene synes å tilfredsstille dette kriteriet på mange ulike måter. Det er et gjennomgående svar at arbeidsspråket i forskerskolene er på engelsk og at internasjonalisering er en naturlig integrert del av forskerutdanning generelt. Noen få forskerskoler har norsk som arbeidsspråk og er i stor grad HF-forskerskoler. Publiseringsaktiviteten internasjonalt trekkes frem som viktig for den internasjonale profilen i forskerskolene, men anses ikke som et spesifikt ansvar som ligger under forskerskolene.

Vurdering av kriteriet

Kriteriet oppfattes som rimelig og viktig for forskerskoler. Det blir fremhevet at kravet om internasjonalisering må legges på forskergruppene, fagmiljøene og veilederne egne nettverk for å kunne oppnå dette i forskerskolen. For noen er dette et selvsagt kriterium i

forskerutdanning uavhengig av forskerskole eller ikke. Det trekkes frem at det er likevel viktig å bevare norsk som forsknings- og formidlingsspråk. Kriteriet synes ikke å ta tilstrekkelig hensyn til fagenes egenart i forhold til at noen disipliner har fått for stor innflytelse på hva som skal være god akademisk kvalitet og praksis.

Samarbeid med næringsliv og instituttsektor

Der det er hensiktsmessig, bør forskerskolen være en ressurs for samarbeid med næringsliv og instituttsektor.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Flere av forskerskolene rapporterer at dette er et lite aktuelt kriterium for deres forskerskole. Flere forskerskoler viser til deres samarbeid med instituttsektoren og/eller praksisfeltet i betydning helseforetak, skoler, kliniske praksisfelt. Sommerforskerskolen BSRS har som del av aktivitetene ”outreach” hvor det opprettes kontakt med næringsliv og den lokale forvaltning gjennom åpne debattmøter og bedriftsbesøk. Fakultetene påpeker at kriteriet synes lite hensiktsmessig. I den grad forskerskolene har godt eksternt samarbeid er det instituttsektoren som trekkes frem som viktig.

Vurdering av kriteriet

Relevansen av kriteriet er veldig forskjellig fra de ulike fagprofilene til forskerskolene. Betydningen av dette kriteriet varierer mellom forskerskolene og det bør ikke være et absolutt kriterium for en forskerskole ettersom det ikke er knyttet til forskningskvalitet.

Forhold til den øvrige forskerutdanningen

Forskerskolen skal være forankret i institusjonens forskerutdanning. Aktivitetene skal skje innenfor rammen av Ph.d.-reglementet og være likeverdige med doktorgradsstudier innenfor det ordinære doktorgradsprogrammet ved UiB.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Forskerskolelederne trekker frem at dette er et kriterium som oppfylles med forskerskolen som et supplement til den øvrige forskerutdanningen. Denne modellen synes gjennomgående for alle forskerskoler hvor aktivitetene i forskerskolene bygger på institusjonens forskningsaktivitet for øvrig. Fakultetene melder tilbake at forskerskolene i store trekk oppfyller dette kriteriet og at de er forankret i institusjonens forskerutdanning og skjer innenfor ph.d.-reglementet. Mat.nat.-fakultetet melder tilbake at kriteriet ikke er helt i tråd med arbeidsfordelingen mellom forskerskoler og forskerutdanningen da det er instituttene som har ansvaret for utdanningen, ikke forskerskolene. De nasjonale forskerskolene har en litt annen situasjon som må forholde seg til flere doktorgradsgivende institusjoners reglement og forskrifter i forvaltningen av forskerutdanning og forskerskoler.

Vurdering av kriteriet

Flere slutter seg til kriteriet som et viktig krav og at det er opplagt at dette kravet skal oppfylles. Det stilles spørsmål til hvorvidt det er et kvalitetskriterium, men anses som viktig og grunnleggende for forskerskoler og deres plass i forhold til den øvrige forskerutdanning.

Egen identitet med egne kurstilbud

Forskerskolen skal ha sin egen identitet med bl.a. egne kurstilbud, klart formalisert organisasjon rundt forskerutdanningen og en ledelse med tydelig ansvar. Miljøene kan være organisert på ulike måter, men skal ha en klar forankring i fagmiljøene og ved institusjonen samt en faglig og økonomisk ansvarlig vertsinstitusjon.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Kriteriet anses som oppfylt for forskerskolene generelt sett. De fleste forskerskoler melder at de har utviklet egne kurstilbud for ph.d.-kandidatene ved forskerskolene. Det er kun noen få som ikke kan tilby dette, og en av forskerskolene begrunner dette med at forskerskolen er for bred til å interessere de enkelte kandidatene nok. Kursene fremstår som hovedaktivitetene i flere av forskerskolene. Tematisk fokus har vært et sentralt kriterium i utvikling av forskerskoleinnretningen ved psykologisk fakultet. I en del av forskerskolene spiller forskergruppene en stor rolle inn mot både veiledning og kursvirksomhet, og den faglige identiteten er viktig for å opprettholde samvirke mellom forskergrupper og forskerskoleaktivitet.

Vurdering av kriteriet

Kriteriet ansees som viktig for etablering av forskerskole, men det kan presiseres at en kan ha faglige seminarer og møteplasser uten å ha egen kursvirksomhet for å drive forskerskole. Faglig identitet fremholdes som viktig profil for forskerskolene. Noen forskerskoler gir uttrykk for at kriteriet passer tverrfaglige forskerskoler best, andre mener at det er vanskelig å få til med flerfaglige forskerskoler. Det er viktig at eget tilbud ikke sperrer for mulighetene for samarbeid om kurs med andre forskerskoler eller andre institusjoner.

Minimumsomfang

Forskerskolen må ha et minimumsnivå når det gjelder antall studenter og størrelsen på forskningsmiljøet rundt, med et opptak på minimum 5 doktorgradsstudenter årlig. Det må være en rimelig fordeling i forskerskolemiljøet mellom antall doktorgradsstudenter, postdoktorer og seniorforskere.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Kriteriet ansees som tilfredsstillende av forskerskolene, selv om det presiseres at forskerskolene selv ikke er opptaksmyndighet. Kriteriet er viktig for å oppnå kritisk masse i forhold til antall ph.d.-kandidater. Flere av forskerskolene påpeker at fordelingen mellom seniorforskere og postdoktorer i forhold til omfanget på ph.d.-kandidater kunne vært bedre.

Vurdering av kriteriet

Kriteriet ansees som rimelig i betydningen av kritisk masse i forhold til det å kunne opprettholde et fagmiljø. Flere mindre miljøer med faglig overlapp kan med rimelighet slå sammen og tilby en forskerskole, evt. søke nasjonalt samarbeid for å øke omfanget. Det presiseres at det kan være en utfordring i å imøtekomme kriteriet på grunn av en del faktorer knyttet til finansiering, spesielt sees dette i sammenheng med fordelingen mellom ph.d.-kandidater og postdoktorer. Det er usikkert om dette er et strengt faglig kvalitetskriterium, men de fleste synes å mene at det er behov for en viss kritisk masse for å etablere en forskerskole.

Opptak og rekruttering

Opptak og disputas skal finne sted innenfor rammen av det ordinære doktorgradsprogrammet ved UiB gjennom ett av de samarbeidende fakulteter eller institusjoner. Forskerskolene velger ut studenter som forutsettes tatt opp til ordinært program, og det kan fastsettes tilleggskrav. Minst 20 prosent av doktorgradsstudentene bør være rekruttert fra utlandet, og forskerskolene skal tilstrebe en jevn kjønnsfordeling. Undervisningen bør likevel så langt som mulig være åpen for studenter i andre forskerutdanningsløp.

Vurdering av kriteriet i forhold til egne forskerskoler

Opptak gjennom forskerskolene praktiseres ikke ved fakultetene. Omfanget på utenlandske kandidater er vanskelig å styre. Det er varierende hvorvidt forskerskolene ved fakultetene og instituttene tilfredsstillter dette kravet. Forskerskolene har i forhold til dette kriteriet veldig ulike erfaringer og vurderinger av egen forskerskoles oppfyllelse av kriteriet. Noen forskerskoler oppfyller utenlandskravet på 20% uten problem, og har heller den motsatte utfordringen med å sikre 20% norske kandidater i forskerskolen. Det er også ulik praksis i forhold til hvordan tilknytningen som ph.d.-kandidat til de ulike typene forskerskolene skjer. Oppfyllelse av antall internasjonale kandidater er ikke en faktor som forskerskolene har mulighet til å styre selv da opptaksansvar ikke ligger til forskerskolene. Forskerskolene oppgir at en jevn kjønnsfordeling tilstrebes, men at en har en utfordring med å møte dette i en del forskerskoler. En del av forskerskolene melder at det er en overvekt av kvinner i forskerskolene. Kjønnsfordeling og antall utenlandske kandidater er ikke samlet inn som eget tallmateriale, men er forskerskolenes egne anslag som de har rapportert i forbindelse med egen vurdering av forskerskolen i forhold til dette kriteriet.

Vurdering av kriteriet

Ulike forskerskoler har ulike formål og dette kriteriet passer ikke like godt på alle forskerskoler. Lik kjønnsfordeling må etterstrebes. Noen mener det er unødvendig å kreve internasjonal rekruttering og foreslår at en heller legger mer vekt på å gi kandidatene internasjonal erfaring i internasjonale forskningsmiljø. Flere gir uttrykk for at kriteriet ikke gjenspeiler krav til faglig kvalitet som et kvalitetskrav. Det presiseres at forskerskolene ikke er opptaksmyndighet og dermed ikke har muligheten til å styre en del av disse faktorene.

3.3 Oppsummering og vurdering

Kvalitetskriterienes funksjon for forskerskolene har vist seg svært fruktbar som en rettesnor for hva en forskerskole skal være. De har ikke vært anvendt som absolutte kriterier, men mer som toneangivende for forskerskolene. Kartleggingen av erfaringene med kvalitetskriteriene viser at de i stor grad er gode, nødvendige og viktige kriterier for en forskerskoles innhold og funksjon. Arbeidsgruppen har vurdert alle kvalitetskriteriene i forhold til hvilken funksjon kvalitetskriteriene bør ha i forhold til etablering og drift av forskerskoler. Det er behov for en avklaring av kvalitetskriterienes status og hvordan de eventuelt skal håndheves og anvendes av den enkelte forskerskole, fagmiljø, institutt og fakultet. Det er også viktig at kvalitetskriteriene har en institusjonell status som en del av den totale forskerutdanningen ved UiB. Å gi kvalitetskriteriene en tydeligere og avklart status i forskerutdanningen ved UiB vil også være i tråd med UiO og UiT sine oppfølgninger av evaluering av egen forskerskoleordning.

Kvalitetskriteriene er viktige som minimumskrav for hva en forskerskole bør være og arbeidsgruppen anbefaler dem videreført ved UiB. Arbeidsgruppen har vurdert hvert kriterium for seg og foreslår en del endringer og omstruktureringer av kriteriene for bedre å fremheve

hva som er forskerskolenes funksjon som et supplement i forskerutdanningen med det formål å skape et forskerlæringsmiljø som gir faglig og sosial merverdi for ph.d.-kandidatene.

4. Forslag til reviderte kvalitetskriterier

Arbeidsgruppen har diskutert innholdet i kvalitetskriteriene både på bakgrunn av kartleggingen og i forhold til hvordan kvalitetskriteriene kan anvendes ved UiB. Arbeidsgruppen har diskutert de innspill som er kommet fra forskerskolelederne samt fakultet- og instituttledelse i forhold til erfaringer med kvalitetskriteriene og foreslår en del endringer i kriteriene. Det er spesielt viktig at det klargjøres hvilken status kvalitetskriteriene skal ha for forskerskolene spesielt og forskerutdanningen generelt.

Arbeidsgruppen foreslår at kvalitetskriterienes status skal være kriterier som angir minimumskrav til hva en forskerskole bør være. For *fakultetene* vil kvalitetskriteriene fungere som minimumskrav ved vurderinger knyttet til etablering av forskerskoler, samtidig som de står sentralt ved forskerskolenes løpende kvalitetssikring. For *universitetet* sentralt vil kvalitetskriteriene fungere som et styringsverktøy ved forvaltning av forskerskoleordningen..

Sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring

Arbeidsgruppen foreslår en tydeliggjøring av forskerskolene som en merverdi og et supplement til den øvrige forskerutdanning og at veiledning som ansvarsområde for forskerskolene tas ut.

Forskerskolene skal være basert på sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring, og derved gi forskerutdanningen merverdi gjennom å samle personer og miljøer rundt faglige avgrensede tema eller disipliner og gi regelmessig undervisning.

Forskerlæringsmiljø

Arbeidsgruppen anser forskerskolenes viktigste oppgave som å skape et godt forskerlæringsmiljø for ph.d.-kandidatene og tilby kurs og seminarvirksomhet. Punktet om *fokus på veiledning* foreslås endret til:

Forskerlæringsmiljø

Forskerskolen skal ivareta og utvikle et aktivt og støttende forskerlæringsmiljø rundt ph.d.-kandidatene og veiledere ved å tilrettelegge for god faglig utvikling gjennom tett samspill mellom forskermiljøet og ph.d.-kandidatene.

Styrke vitenskapelig kvalitet

Arbeidsgruppen anser det som viktig at forskerskolene også kan ha utspring i samarbeid mellom flere små miljøer og at kriteriet *høy vitenskapelig kvalitet* ikke alltid er på plass ved etableringen av forskerskolen. En vil dermed endre fokus for dette kriteriet fra allerede etablert høy vitenskapelig kvalitet til styrking av kvalitet. Forskerskoler etablert for å samle flere mindre fagmiljøer kan være et grep nettopp for å styrke kvalitet i både forskning og forskerutdanning. Punktet om *høy vitenskapelig kvalitet* foreslås endret til:

Styrke vitenskapelig kvalitet

Forskerskoler skal være et supplement til og en videreutvikling av forskerutdanningen og komme i tillegg til andre tiltak for å styrke kvalitet og effektivitet i doktorgradsutdanningen.

Faglig profil og tilbud

Arbeidsgruppen anser det som avgjørende at forskerskolene har en egen profil med egne aktiviteter og kurstilbud for ph.d.-kandidatene og at dette er noe som drives over tid for å skape kontinuitet og forutsigbarhet for kandidatene. Kriteriet om *egen identitet med egne kurstilbud* foreslås satt sammen med deler av kriteriet *for faglig program og handlingsplan for gjennomføring*. Arbeidsgruppen foreslår følgende som kriterium:

Faglig profil og tilbud

Forskerskolen skal ha sin egen faglige profil med egne kurstilbud, Forskerskolen må ha et faglig program som omfatter en realistisk handlingsplan for gjennomføring og regelmessige møter/seminarer for alle ph.d.-kandidatene (normalt én gang i semesteret).

Faglig organisering

Det er viktig å bevare en fleksibilitet i forskerskolenes ulike organiseringsmåter, samtidig som forankringen i fagmiljøene og institusjonen tydeliggjøres. Arbeidsgruppen finner det hensiktsmessig å opprette et eget kvalitetskriterium som beskriver krav til faglig organisering. Dette kriteriet er tydeliggjort og endret noe fra det tidligere kvalitetskriteriet *faglig program og handlingsplan for gjennomføring*:

Faglig organisering

Forskerskolen kan være organisert på ulike måter, men skal ha en klar forankring i fagmiljøene og ved institusjonen, samt en faglig og økonomisk ansvarlig vertsinstitusjon. Forskerskolen skal ha en tydelig organisasjon rundt forskerskolens aktiviteter og en ledelse med tydelig ansvar.

Internasjonalisering

Arbeidsgruppen anser ikke publisering som et ansvarsområde for forskerskolene og foreslår at dette kriteriet kun stiller krav til en viss internasjonal profil på forskerskolenes aktiviteter:

Forskerskoler bør være viktige miljøer for internasjonalisering, med undervisning på engelsk eller annet internasjonalt fungerende språk med utstrakt bruk av innbudte forelesere.

Samarbeid med næringsliv, instituttsektor og offentlig virksomhet

Kriteriets formulering anses av arbeidsgruppen som uproblematisk ettersom det ikke er et absolutt kriterium.

Der det er hensiktsmessig, bør forskerskolen være en ressurs for samarbeid med næringsliv, instituttsektor og offentlig virksomhet.

Forhold til den øvrige forskerutdanningen

Arbeidsgruppen foreslår en tydeliggjøring av forskerskolenes funksjon som et faglig supplement til den øvrige forskerutdanningen og kriteriet foreslås endret til:

Forskerskolen skal være forankret i institusjonens forskerutdanning og aktivitetene skal skje innenfor rammen av ph.d.-forskriften. Forskerskolen skal være et supplement til institusjonens forskerutdanning.

Minimumsomfang

Arbeidsgruppen anser ikke opptak som et ansvarsområde for forskerskolen da det forutsettes at alle ph.d.-kandidater som tilknyttes en forskerskole må være tatt opp til forskerutdanning

enten ved UiB eller en annen doktorgradsgivende institusjon. Det er avgjørende for å kunne drive en forskerskole at en har en viss kritisk masse, noe som for øvrig også er et formål for enkelte forskerskoler som er satt sammen av flere mindre fagmiljø. Arbeidsgruppen foreslår følgende kriterium:

Forskerskolen må ha et minimumsomfang på kandidatgrunnlaget og fagmiljøet som er involvert og tilknyttet forskerskolen til enhver tid. Forskerskolen bør til enhver tid omfatte minimum 15-20 aktive ph.d.-kandidater. Det må være en rimelig fordeling i forskerskolemiljøet mellom antall ph.d.-kandidater, postdoktorer og seniorforskere.

Rekruttering og tilknytning av ph.d.-kandidater

Arbeidsgruppen anser ikke opptak og disputas som et ansvarsområde for forskerskolene og foreslår å endre kriteriet om *opptak og rekruttering* til fokus på *rekruttering og tilknytning av ph.d.-kandidater* til forskerskolene:

Rekruttering og tilknytning av ph.d.-kandidater

Forskerskolen må ha kriterier og ordninger for rekruttering og tilknytning av ph.d.-kandidater til forskerskolen. Forskerskolene velger ut ph.d.-kandidater som forutsettes tatt opp til forskerutdanning enten ved UiB eller annen doktorgradsgivende institusjon. Forskerskolen kan fastsette tilleggskrav. Minst 20 prosent av doktorgradstudentene bør være rekruttert fra utlandet, og forskerskolene skal tilstrebe en jevn kjønnsfordeling. Undervisningen bør likevel så langt som mulig være åpen for ph.d.-kandidater i andre forskerutdanningsløp.

5. Anbefalinger til videre oppfølging av forskerskoleordningen ved UiB

Videreføre satsningen på forskerskoler ved UiB

Kartleggingen og evalueringen av forskerskoler og forskerskoleordningen viser at forskerskoler som supplement til den øvrige forskerutdanning ved UiB har gitt positive resultater i form av flere organiserte aktiviteter som kurs og seminar, samt at gode faglige nettverk er etablert blant ph.d.-kandidatene knyttet til forskerskolene. Ved å organisere forskerutdanningskurs og seminarer som supplement til opplæringsdelen gir forskerskolene en merverdi i forskerutdanningen.

Forskerskolene som viktige tilskudd til forskerlæringsmiljø

Forskerskolene utgjør viktige forskerlæringsmiljø og representerer en merverdi i det å bygge faglige nettverk utover veiledningsforholdet og forskergruppen til ph.d.-kandidatene. Forskerskolenes formål som større faglige miljøer for ph.d.-kandidatene er positive i den forstand at de med ulike faglige aktiviteter bidrar til en kvalitetsheving i forskerutdanningen.

Avklaring av forskerskolenes finansieringsgrunnlag

Det er et klart behov for avklaring av finansiering av forskerskolene i forhold til midler til drift og til lærerkrefter. Dette gjelder både på institutt-, fakultetsnivå og institusjonsnivå. Kartleggingen viste at mange forskerskoler drives på dugnadsarbeid og at det er store variasjoner hvordan ressurser allokeres til forskerskolene. Arbeidsgruppen tar ikke stilling til om det finansielle ansvaret bør ligge på institutt, fakultet eller institusjonsnivå, men vil understreke viktigheten av finansieringsgrunnlaget som et avgjørende fundament for

etablering og drift av forskerskoler. Forskerskolene tilbyr en variasjon av faglige aktiviteter som inngår i ph.d.-kandidatens forskerutdanningsløp. Arbeidsgruppen mener at faglige aktiviteter som forskerutdanningskurs bør inngå som en del av UiBs tilbud i forskerutdanningen og dermed kunne inngå i et undervisningsregnskap. Uten en finansiell avklaring vil forskerskolenes kontinuitet og bærekraftighet over tid ikke kunne ivaretas.

Mangfold i organisering av forskerskoler

Forskerskolene har ikke ansvar for de formelle elementene i forskerutdanningen som veiledningsforhold, avhandlingsarbeid, helhetlig kandidatoppfølging i form av fremdriftsrapportering og midtveisevaluering, eller avvikling av disputas. Arbeidsgruppen finner det hensiktsmessig at dette ansvaret ligger på fakultetets overordnede ansvar for forskerutdanningen.

Kvalitetskriterienes funksjon som toneangivende for organiseringen av forskerskoler har muliggjort en så fleksibel organisering og et så ulikt valg av fokus og innhold for forskerskolene. Kartleggingen og evalueringen har vist at mangfoldet av organisering og den relativt lave byråkratiseringen av forskerskoler er et fleksibelt fortrinn og dermed gir store muligheter for variasjon og fleksibilitet i forskerskolenes organisering i forhold til aktivitetsnivå og omfang.

Det er grunn til å understreke viktigheten av den store variasjon i miljøenes tradisjoner og behov for organisering av forskerutdanningsaktiviteter. Det er viktig å bevare mangfoldet i forskerskolenes organisering, da det er et viktig faglig spørsmål hvordan en best kan organisere slike aktiviteter, og i forhold til samarbeid med ulike aktuelle partnere. Dette behovet vil være ulikt fra fagmiljø til fagmiljø og det er derfor viktig å bevare fleksibilitet i organiseringsformene for forskerskoler. Kvalitetskriteriene er like fullt viktig å ha som en kvalitetsrettesnor for hvilke minimumskrav en forskerskole bør opprettes i tråd med. Krav til organisering av forskerskoler utover kvalitetskriteriene anbefales ikke.

Godkjenningsprosedyrer for forskerskoler

Selv om det er viktig å ivareta mangfoldet i organiseringen av forskerskoler er det samtidig viktig at forskerskolene er godkjente innenfor UiBs struktur for forskerutdanning hvor fakultetene sitter på ansvaret for organiseringen av forskerutdanningen. Det bør etableres faste prosedyrer for godkjenning av forskerskoler på fakultetsnivå. Etablering av forskerskoler skal skje i forhold til kvalitetskriteriene som et minimumskrav og bør dermed vurderes av fakultetet før godkjenning og etablering. Dette anbefales for alle typer forskerskoler og ansees også som et nødvendig ledd i en eventuell mer forutsigbar finansieringsordning. Arbeidsgruppen anbefaler at følgende forhold overlates til fakultetene selv å avklare i forbindelse med godkjenning av etablering av forskerskoler:

- Avklaring av organisering av forskerskolene, i dette ligger det også en nødvendig avklaring av forholdet mellom forskningsgrupper – forskerskoler
- Avklaring av faglig behov for forskerskolene, i dette ligger det også en nødvendig avklaring av aktiviteter organisert i forskerskolene i forhold til hva som er undervisningsaktiviteter versus forskningsaktiviteter.

Bred behandling av evalueringsrapport i alle fagmiljø ved UiB

Arbeidsgruppen hadde relativt kort tid å gjennomføre kartleggingsprosessen noe som medførte at spørreundersøkelsen ble gjennomført med meget små tidsmarginer for

respondentene. Spesielt er institutt og fakultetsleddet ikke så godt ivaretatt i forhold til kartleggingen, og en bred høring av arbeidsgruppens kartlegging og evaluering av kvalitetskriteriene anbefales. Arbeidsgruppen anbefaler at rapporten sendes ut til alle fagmiljøer for behandling, også de uten erfaringer med forskerskoler pr. mai 2011. Dette anses som viktig for å få en helhetlig behandling av forskerskoler og forholdet til forskerutdanningen for øvrig før eventuelle tiltak for oppfølging implementeres.

Appendiks

Oppnevningbrev

UNIVERSITETET I BERGEN

Professor Bente Wold, Det psykologiske fakultet
Professor Roland Jonsson, Det medisinsk- odontologiske fakultet
Professor Rune Male, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Professor Øyvind Andersen, Det humanistiske fakultet
Professor Anne Lise Fimreite, Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Professor Karl Harald Søvig Jus
Førsteamanuensis Thorvald Sirnes, SVT
Rådgiver Gry Kibsgaard, Forskningsadministrativ avdeling, sekretær for arbeidsgruppen

Referanse
2010/13280-TOT

Dato
02.02.2011

Evaluering av ordningen med forskerskoler - oppnevning av arbeidsgruppe

Vi viser til dialog med prodekanene. Med dette oppnevnes dere som arbeidsgruppe for å evaluere ordningen med forskerskoler. Som arbeidsgruppe har dere en sammensetning som reflekterer ulike typer forskerskoler ved universitetet: nettverksforskere, nasjonal forskerskole, tverrfaglig forskerskole og disiplinbasert forskerskole.

Siden begynnelsen av 2000-tallet har UiB etablert forskerskoler innenfor ulike fagområder. Erfaringer med innføring av forskerskoler ble drøftet i Universitetsstyret i 2007 (sak 52/07). Den gangen ble det konkludert med at det var for tidlig med en omfattende evaluering av ordningen, etter som mange av forskerskolene fremdeles var i etableringsfasen. Forskerskoler var tema på møte i Forskningsutvalget ved universitetet 02.11.10 (sak 29/10). Det var enighet om at det nå er et bredere grunnlag for å anbefale evaluering ordningen med forskerskoler, med sikte på å vurdere forbedringer og endringer i dagens opplegg.

Som arbeidsgruppe gis dere følgende mandat:

- Arbeidsgruppen bes foreta en evaluering av erfaringene med dagens organisering av forskerskolene ved UiB
- Evalueringen skal inkludere en kartlegging av de ulike forskerskoler universitetet har, eller er partner i, i forhold til organisering (styre, beslutningsstruktur), aktivitet (som kurs, seminarer, veilederkurs og sosiale møteplasser), omfang (kandidatgrunnlag) og finansieringsgrunnlag.
- Evalueringen kan også inneholde forslag til en revisjon av kvalitetskriteriene for forskerskoler om arbeidsgruppen finner det hensiktsmessig.
- Evalueringen skal munne ut i en rapport med anbefalinger til eventuelle forbedringer og endringer av dagens ordning med forskerskoler ved universitetet.

Arbeidsgruppen bes ferdigstille arbeidet til 01.06.11. Bente Wold vil lede gruppens arbeid. Gry Kibsgaard ved Forskningsadministrativ avdeling er sekretær for arbeidsgruppen

Berit Rokne
prorektor

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør

Kopi: Fakultetene,
Forskningsadministrativ avdeling

Dette er et UIB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Universitetsledelsen
Telefon 55 58 20 01/02
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Museiplass 1
Bergen

Saksbehandler

Hilde Slåtten
Institutt for samfunnspsykologi

Deres ref	Vår ref	Dato
	2010/13280-TOT	14.02.2011

Evaluering av forskerskoler / nedsetting av arbeidsgruppe og mandat

Vi viser til forespørsel om deltakelse i arbeidsgruppe for evaluering av forskerskoler.

Med dette oppnevnes du som medlem av arbeidsgruppen og. Vedlagt følger brev av 02.02.11 med arbeidsgruppens øvrige sammensetning og mandat.

Berit Rokne
prorektor

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør

Vedlegg: Oppnevningbrev av 02.02.11

Kopi:

Institutt for samfunnspsykologi
Forskningsadministrativ avdeling

Telefon 55 58 00 00
post@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

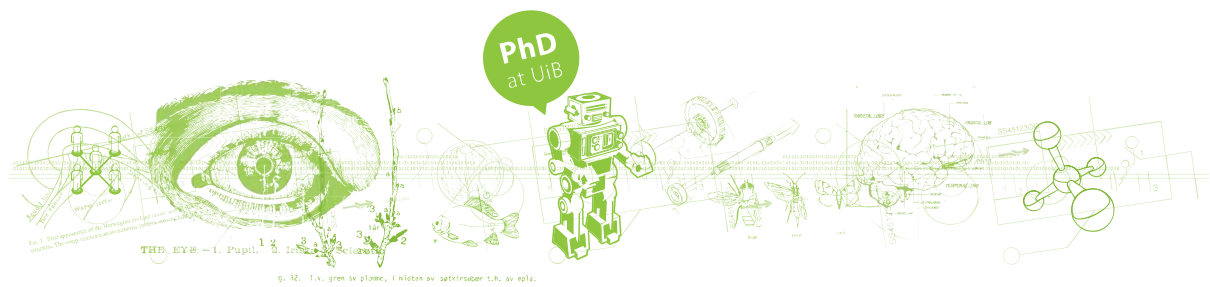
Universitetsledelsen
Telefon 55 58 20 01/02
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplass 1
Bergen

Saksbehandler

Program for Åpent debattmøte

EVALUERING AV FORSKERSKOLEORDNINGEN VED UiB - ÅPENT DEBATTMØTE

12. april 12-14 i Egget, Studentsenteret

UiB har nedsatt en egen arbeidsgruppe for evaluering av forskerskoler som skal både kartlegge UiBs forskerskoler og utarbeide en rapport på grunnlag av evaluering av forskerskoleordning og kartleggingen i forhold til de etablerte kvalitetskriterier for forskerskoler. Evalueringsgruppen inviterer til åpent debattmøte om forskerskoleordningen. Alle aktører i UiBs forskerskoler, forskerskoleledere, forskerskolekandidater, leder for den øvrige forskerutdanningen, fakultets- og instituttledelse samt alle ph.d.-kandidater og forskerutdanningsadministratorer/ph.d.-koordinatorene inviteres til å delta på åpent debattmøte.

PROGRAM:

12-12.15 Kartlegging av forskerskoler og erfaringer med kvalitetskriterier for forskerskolene v/ Professor *Bente Wold*, HEMIL senteret Forskerskoleleder Graduate School for Human Interaction and Growth, Psykologisk fakultet, leder for arbeidsgruppe for evaluering av forskerskoleordningen ved UiB

12.15-12.30 Etablering av forskerskoleordningen ved UiB v/ Professor *Rune Nilsen*, Instituttleder Senter for Internasjonal helse, Medisinsk-odontologisk fakultet

12.30-12.45 Erfaring med forskerskoler, utenfra og innenfra v/ forsker *Petra Vogelsang*, Gades Institutt med forskerskoleerfaring og ph.d.-kandidat *Jarle Harnes*, kjemisk institutt, det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, ph.d.-kandidat uten forskerskoleerfaring

12.45- 13.00 Forskerskoler og forskergrupper: ulike organiseringer av aktive fagmiljø rundt ph.d.-kandidatene v/ Professor *Jan Oldervoll*, visedekan Humanistisk fakultet

13-14 Paneldebatt: Har forskerskolene en merverdi? Og eventuelt for hvem?

Professor *Jan Oldervoll* Visedekan Humanistisk fakultet, Professor *Rune Nilsen* Instituttleder Institutt for Internasjonal helse, Medisinsk-odontologisk fakultet, Førstemanuensis *Gunn Elisabeth Søreide* styremedlem Nasjonal forskerskole utdanningsforskning, Professor og tidligere forskerskoleleder Nordic Marine Academy *Arild Folkvord* Debattleder: Professor og forskerskoleleder *Bente Wold*

Vel møtt!!

Spørreskjema

Evaluering av forskerskoler

Kjære representanter for forskarskoleledelse, instituttledelse og fakultetsledelse

NB: Dette skjemaet gir oversikt over alle spørsmål som inngår i kartleggingen av forskerskoler og forskarskoleordninger ved UiB. Avhengig av om en er instituttledelse/fakultetsledelse eller forskarskoleledelse vil spørsmålene være tilpasset ens rolle.

Denne kartleggingen er delt i to deler, hvor den første er spesifikt knyttet til den enkelte forskarskole hvis du er forskarskoleleder og forskarskoleordningen om du representerer fakultetsledelse eller instituttledelse. I den andre delen spør vi om deres erfaringer med UIBs kvalitetskriterier for forskarskoler og hvordan dere vurderer hvert kvalitetskriterium. Kvalitetskriteriene gjengis i fulltekst i spørreskjemaet.

Teknisk informasjon

På noen spørsmål kan en kun velge ett alternativ, andre steder er det mulig å velge flere svaralternativ. Etter hvert som du svarer på spørsmålene blir de lagret, men skulle du ønske å endre svarene kan du gå tilbake til tidligere svar ved å klikke på tilbake. Noen spørsmål er obligatoriske og gjør at du må du besvare det før du går videre i spørreskjemaet

Har du spørsmål til undersøkelsen kan du kontakte rådgiver Gry Kibsgaard ved Forskningsadministrativ avdeling.

Svarfrist er 8. mars.

Med vennlig hilsen
Gry Kibsgaard
555 86 555
gry.kibsgaard@fa.uib.no

Hvilket fakultet representerer du?

- (1) Det medisinsk-odontologiske fakultet
- (2) Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- (3) Det psykologiske fakultet

- (4) Det humanistiske fakultet
- (5) Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- (6) Det juridiske fakultet
- (7) Annet

Representerer du:

- (1) Fakultetsledelse
- (2) Instituttledelse
- (3) Forskerskoleledelse

Har fakultetet/instituttet forskerskoler tilknyttet seg?

- (1) Ja
- (2) Nei

Hvor mange forskerskoler er tilknyttet fakultetet/instituttet og hvilke typer forskerskoler er det?

Antall

Nettverksbasert forskerskole _____

Disiplinær forskerskole _____

Nasjonal forskerskole _____

Tverrfaglig forskerskole _____

Tematisk forskerskole _____

Hvilke vurderinger gjør dere av de ulike typene forskerskoler?

_____

_____

Hvordan er praksis og prosedyrer for opprettelse av forskerskoler ved fakultetet/instituttet?

Godkjenning fra/behandlet ved:

- (1) Institutt
- (2) Fakultet
- (3) Nasjonale fagråd
- (4) Annet _____

Har dere kommentarer til praksis for opprettelse av forskerskoler ved fakultetet/instituttet?

Har fakultetet/instituttet egne finansieringsordninger for forskerskolene?

- (1) Ja
(2) Nei

Hva er finansieringsgrunlaget for forskerskolene ved fakultetet/instituttet?

- (1) NFR midler _____
(2) Institusjonell finansiering _____
(3) Andre kilder, evt hvilke? _____

Hva er forskerskolenes relasjon til den øvrige forskerutdanningen ved fakultetet?

Navn på forskerskole:

Hvilken type forskerskole er det?

- (1) Nettverksbasert forskerskole
(2) Disiplinær forskerskole
(3) Nasjonal forskerskole
(4) Tverrfaglig forskerskole
(5) Tematisk forskerskole

Har du utfyllende informasjon om egne vurderinger av hvilken type profil forskerskolen har?

Når ble forskerskolen opprettet? (Årstall)

Hvordan ble forskerskolen opprettet?

Godkjenning fra/behandlet ved:

- (1) Institutt
(2) Fakultet
(3) Nasjonale fagråd
(4) Annet (kommentér gjerne) _____

Hva var hovedformålet med å opprette forskerskolen?

- (1) Etablere felles forskerkurs
(2) Organisere forskerutdanning tilknyttet felles forskning
(3) Samle kandidater fra små fagmiljøer i ett fellesskap
(4) Annet (kommentér gjerne) _____

Hvor mange formelle partnerinstitusjoner er det i forskerskolen?

- (1) 0-1
(2) 2-4
(3) 5-7
(4) 7-10
(5) Flere enn 10
(6) Kommentarfelt: _____

Hvilken type partnere er med i forskerskolen?

	Antall	Nasjonal/internasjonal partner	
		Nasjonal	Internasjonal
Doktogradsgivende institusjoner	_____	(1) ☐	(2) ☐
Høyskoler	_____	(1) ☐	(2) ☐

	Antall	Nasjonal/internasjonal partner	
		Nasjonal	Internasjonal
Forskningsinstitutt _____		(1) ☐	(2) ☐
Bedrifter/næringslivspartnere _____		(1) ☐	(2) ☐

Har du kommentarer til partnersammensetningen?

Styre og beslutningsstruktur.

	Ja	Nei
Er forskerskolen etablert på grunnlag av en samarbeidsavtale?	(1) ☐	(2) ☐
Har forskerskolen eget styre?	(1) ☐	(2) ☐
Er alle partnerne representert i styret?	(1) ☐	(2) ☐

Har du kommentarer til forskerskolens styrings- og beslutningsstruktur?

Omfang på ansatte tilknyttet forskerskolen:

	Antall	hvorav antall ansatt ved UiB
Postdoktorer:	_____	_____
Veiledere:	_____	_____
Seniorforskere:	_____	_____
Gjesteforskere:	_____	_____
Administrativt ansatte:	_____	_____

Omfang på kandidater tilknyttet forskerskolen:

	Totalt antall	hvorav antall med opptak til forskerutdanningen ved UiB
Antall ph.d.-kandidater tilknyttet forskerskolen:	_____	_____

Finansieringskilder for ph.d.-kandidater med tilknytning til forskerskolen:

	Totalt antall	hvorav antall tatt opp til forskerutdanning ved UiB
Tilsatte universitetsfinansierte ph.d.-kandidater:	_____	_____
Tilsatte NFR finansierte ph.d.-kandidater:	_____	_____
Tilsatte ph.d.-kandidater ved høyskoler/forskningsinstitutt:	_____	_____
Tilsatte ph.d.-kandidater ved helseforetak:	_____	_____
Ph.d.-kandidater med annen finansiering, men uten tilsetning:	_____	_____

Har du kommentarer til sammensetningen av ulike ansatte og kandidater tilknyttet forskerskolen?

Finansieringsgrunnlag for forskerskolen: Hva er finansieringsgrunnlaget for forskerskolen og oppleves dette som tilfredsstillende?

	Finansieringskilde		Er finansieringsgrunnlaget tilfredsstillende?	
	Ja	Nei	Tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende
NFR midler:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐
Institusjonell finansiering	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐

	Finansieringskilde		Er finansieringsgrunnlaget tilfredsstillende?	
	Ja	Nei	Tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende
(fakultet/institutt):				
Andre finansieringskilder:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐

Har du kommentarer til finansieringsgrunnlaget til forskerskolen?

Hvilke aktiviteter organiserer forskerskolen, og hvor ofte arrangeres de ulike tilbudene?

	Tilbud?		Frekvens på tilbud		
	Ja	Nei	Månedlig	2-3 ganger pr. semester	Årlig
Faglige seminarer:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Organiserte forskerkurs:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Workshops:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Veiledersamlinger:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Sosiale samlinger/møteplasser:	(1) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐

Hvis forskerskolen organiserer forskerkurs, er disse studiepoengsgivende?

- (1) Ja
(2) Nei
(3) Vet ikke

Har du kommentarer til forskerskolens aktiviteter og faglige tilbud?

Hvordan er ph.d.-kandidatene/stipendiatene, veiledere, forskere og gjesteforskere blitt rekruttert til forskerskolen?

Har det vært eget opptak til forskerskolen, og hvordan organiseres eventuelt dette?

Har forskerskolen egne opptakskrav i tillegg til de som gjelder for opptak til forskerutdanning ved doktorgradsgivende institusjon? I så fall hvilke og hvorfor?

Hvor mange ph.d.-kandidater, som har disputert ved UiB, har forskerskolen uteksaminert siden opprettelsen?

Antall

Kommentar:

Hvordan markedsføres/kunngjøres forskerskolens tilbud og eksistens?

Ja

Nei

Egne nettsider:

(1)

(2)

Institusjonelle nettsider:

(1)

(2)

Stillingsutlysninger:

(1)

(2)

E-poster:

(1)

(2)

Hva er forskerskolens relasjon til den øvrige forskerutdanningen ved (de) doktorgradsgivende institusjon(e) representert i forskerskolen?

Hvordan er den internasjonale profilen til forskerskolen i forhold til sammensetningen av ansatte og ph.d.-kandidater, mobilitet, samarbeid og sampublisering m.m?

Hvilke erfaringer har forskerskolen gjort seg i forhold til å drifte forskerskolen faglig og administrativt?

Kartlegging av erfaring med kvalitetskriterier for forskerskoler ved UiB

UiB utarbeidet i 2003 kvalitetskriterier for forskerskolene ved UiB i forhold til hvilke faglige og organisatoriske kjennetegn forskerskolene burde inneha. I det følgende ber vi om at dere foretar en vurdering av egen forskerskole i forhold til hvert kvalitetskriterium. I tillegg ønsker vi også en tilbakemelding på verdien (funksjonen/operasjonaliseringen/hensiktsmessigheten) av de enkelte kvalitetskriterier.

Sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolene skal være basert på sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring, og derved gi forskerutdanningen merverdi gjennom å samle personer og miljøer rundt faglige avgrensede tema eller disipliner, gi regelmessig undervisning, tett oppfølging og veiledning og ha en klar internasjonal forankring.

Vurdering av egen forskerskole i forhold til kriterium: _____
_____

Vurdering av kvalitetskriteriumet: _____
_____

Fokus på veiledningen, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen skal ivareta og utvikle en aktiv og støttende kultur rundt forskerstudentene og tilrettelegge for god faglig utvikling gjennom tett samspill mellom lærer og student, med særlig fokus på veiledningen.

Vurdering av egen
forskerskole i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____
_____

Høy vitenskapelig kvalitet, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskoler skal være et supplement til og en videreutvikling av forskerutdanningen og komme i tillegg til andre tiltak for å styrke kvalitet og effektivitet i doktorgradsutdanningen. Utgangspunktet må være miljøer som kan vise til høy vitenskapelig kvalitet eller som har særlige forutsetninger for å oppnå det.

Vurdering av egen
forskerskole i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____
_____

Faglig program og handlingsplan for gjennomføring, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolene må ha et faglig program som bl.a. omfatter en realistisk handlingsplan for gjennomføring og regelmessige møter/symposier for alle doktorgradsstudentene (minst én gang i semesteret).

Vurdering av egen
forskerskole i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____
_____

Internasjonalisering, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskoler skal være viktige miljøer for internasjonalisering, med undervisning på engelsk eller annet internasjonalt fungerende språk, utstrakt bruk av innbudte forelesere og publisering i internasjonale tidsskrifter.

Vurdering av egen
forskerskole i forhold til _____
kriterium: _____

Vurdering av _____
kvalitetskriteriumet: _____

Samarbeid med næringsliv og instituttsektor, kommentar til kvalitetskriterium:

Der det er hensiktsmessig, bør forskerskolen være en ressurs for samarbeid med næringsliv og instituttsektor.

Vurdering av egen
forskerskole i forhold til _____
kriterium: _____

Vurdering av _____
kvalitetskriteriumet: _____

Forhold til den øvrige forskerutdanningen, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen skal være forankret i institusjonens forskerutdanning. Aktivitetene skal skje innenfor rammen av PhD-reglementet og være likeverdige med doktorgradsstudier innenfor det ordinære doktorgradsprogrammet ved UiB.

Vurdering av egen
forskerskole i forhold til _____
kriterium: _____

Vurdering av _____
kvalitetskriteriumet: _____

Egen identitet med egne kurstilbud, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen skal ha sin egen identitet med bl.a. egne kurstilbud, klart formalisert organisasjon rundt forskerutdanningen og en ledelse med tydelig ansvar. Miljøene kan være organisert på ulike måter, men skal ha en klar forankring i fagmiljøene og ved institusjonen samt en faglig og økonomisk ansvarlig vertsinstitusjon.

Vurdering av egen _____

forskerskole i forhold til _____
kriterium:

Vurdering av _____
kvalitetskriteriumet:

Minimumsomfang, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen må ha et minimumsnivå når det gjelder antall studenter og størrelsen på forskningsmiljøet rundt, med et opptak på minimum 5 doktorgradsstudenter årlig. Det må være en rimelig fordeling i forskerskolemiljøet mellom antall doktorgradsstudenter, postdoktorer og seniorforskere.

Vurdering av egen _____
forskerskole i forhold til _____
kriterium:

Vurdering av _____
kvalitetskriteriumet:

Opptak og rekruttering, kommentar til kvalitetskriterium:

Opptak og disputas skal finne sted innenfor rammen av det ordinære doktorgradsprogrammet ved UiB gjennom ett av de samarbeidende fakulteter eller institusjoner. Forskerskolene velger ut studenter som forutsettes tatt opp til ordinært program, og det kan fastsettes tilleggskrav. Minst 20 prosent av doktorgradsstudentene bør være rekruttert fra utlandet, og forskerskolene skal tilstrebe en jevn kjønnsfordeling. Undervisningen bør likevel så langt som mulig være åpen for studenter i andre forskerutdanningsløp.

Vurdering av egen _____
forskerskole i forhold til _____
kriterium:

Vurdering av _____
kvalitetskriteriumet:

Kartlegging av erfaring med kvalitetskriterier for forskerskoler ved UiB

UiB utarbeidet i 2003 kvalitetskriterier for forskerskolene ved UiB i forhold til hvilke faglige og organisatoriske kjennetegn forskerskolene burde inneha. I det følgende ber vi om at dere foretar en vurdering av

forskingskolene ved fakultetet/instituttet i forhold til hvert kvalitetskriterium. I tillegg ønsker vi også en tilbakemelding på verdien (funksjonen/operasjonaliseringen/hensiktsmessigheten) av de enkelte kvalitetskriterier. Hvis fakultetet/instituttet ikke har egne forskerskoler tilknyttet seg ønsker vi likefullt tilbakemelding på kvalitetskriteriene i forhold til forskerskoleordningen.

Sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskingskolene skal være basert på sterke forskningsmiljøer og gode miljøer for doktorgradsopplæring, og derved gi forskerutdanningen merverdi gjennom å samle personer og miljøer rundt faglige avgrensede tema eller disipliner, gi regelmessig undervisning, tett oppfølging og veiledning og ha en klar internasjonal forankring.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskere i forhold til
kriterium: _____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____

Fokus på veiledningen, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskingskolene skal ivareta og utvikle en aktiv og støttende kultur rundt forskerstudentene og tilrettelegge for god faglig utvikling gjennom tett samspill mellom lærer og student, med særlig fokus på veiledningen.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskere i forhold til
kriterium: _____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____

Høy vitenskapelig kvalitet, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskoler skal være et supplement til og en videreutvikling av forskerutdanningen og komme i tillegg til andre tiltak for å styrke kvalitet og effektivitet i doktorgradsutdanningen. Utgangspunktet må være miljøer som kan vise til høy vitenskapelig kvalitet eller som har særlige forutsetninger for å oppnå det.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskerskoler i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____
_____

Faglig program og handlingsplan for gjennomføring, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolene må ha et faglig program som bl.a. omfatter en realistisk handlingsplan for gjennomføring og regelmessige møter/symposier for alle doktorgradsstudentene (minst én gang i semesteret).

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskerskoler i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____
_____

Internasjonalisering, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskoler skal være viktige miljøer for internasjonalisering, med undervisning på engelsk eller annet internasjonalt fungerende språk, utstrakt bruk av innbudte forelesere og publisering i internasjonale tidsskrifter.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskerskoler i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriumet: _____
_____

Samarbeid med næringsliv og instituttsektor, kommentar til kvalitetskriterium:

Der det er hensiktsmessig, bør forskerskolen være en ressurs for samarbeid med næringsliv og instituttsektor.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskere i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriet: _____
_____

Forhold til den øvrige forskerutdanningen, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen skal være forankret i institusjonens forskerutdanning. Aktivitetene skal skje innenfor rammen av PhD-reglementet og være likeverdige med doktorgradsstudier innenfor det ordinære doktorgradsprogrammet ved UiB.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskere i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriet: _____
_____

Egen identitet med egne kurstilbud, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen skal ha sin egen identitet med bl.a. egne kurstilbud, klart formalisert organisasjon rundt forskerutdanningen og en ledelse med tydelig ansvar. Miljøene kan være organisert på ulike måter, men skal ha en klar forankring i fagmiljøene og ved institusjonen samt en faglig og økonomisk ansvarlig vertsinstitusjon.

Vurdering av
fakultetets/instituttets
forskere i forhold til
kriterium: _____
_____

Vurdering av
kvalitetskriteriet: _____
_____

Minimumsomfang, kommentar til kvalitetskriterium:

Forskerskolen må ha et minimumsnivå når det gjelder antall studenter og størrelsen på forskningsmiljøet

rundt, med et opptak på minimum 5 doktorgradsstudenter årlig. Det må være en rimelig fordeling i forskerskolemiljøet mellom antall doktorgradsstudenter, postdoktorer og seniorforskere.

Vurdering av _____
fakultetets/instituttets _____
forskere i forhold til _____
kriterium:

Vurdering av _____
kvalitetskriteriet:

Opptak og rekruttering, kommentar til kvalitetskriterium:

Opptak og disputas skal finne sted innenfor rammen av det ordinære doktorgradsprogrammet ved UiB gjennom ett av de samarbeidende fakulteter eller institusjoner. Forskerskolene velger ut studenter som forutsettes tatt opp til ordinært program, og det kan fastsettes tilleggskrav. Minst 20 prosent av doktorgradsstudentene bør være rekruttert fra utlandet, og forskerskolene skal tilstrebe en jevn kjønnsfordeling. Undervisningen bør likevel så langt som mulig være åpen for studenter i andre forskerutdanningsløp.

Vurdering av _____
fakultetets/instituttets _____
forskere i forhold til _____
kriterium:

Vurdering av _____
kvalitetskriteriet:

Tusen takk for dine svar og innspill i kartleggingen av forskere og erfaringer med forskerskoleordningen og kvalitetskriteriene.

Arbeidsgruppen for evaluering av forskere vil bearbeide data og legge frem resultatene i en rapport som skal ferdigstilles til 1. juni 2011. Det vil også bli avholdt et åpent evalueringsmøte for alle involverte aktører i forskere ved UiB i april hvor deler av kartleggingsundersøkelsen vil presenteres. Program og tidspunkt for møtet annonseres senere.

Med vennlig hilsen på vegne av arbeidsgruppen

Gry Kibsgaard
Rådgiver
Forskningsadministrativ afdeling

Tabeller

Tabell 1.

Fordeling av respondenter på fakultet:

	Respondenter
Det medisinsk-odontologiske fakultet	11
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	9
Det psykologiske fakultet	6
Det humanistiske fakultet	5
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	0
Det juridiske fakultet	1
Annet	3
	35

Tabell 2.

Antall disputerte kandidater fordelt på forskerskoler siden forskerskolens opprettelse, pr. april 2011

Navn på forskerskole:	Opprettet	Disp kandidater
Measurement Science	2.011	
Translasjonell Kreftforskning	2.005	15
GHIG	2.006	17
BioStruct	2.009	1
BSRS	2.008	
Molecular and Computational Biology	2.006	15
BRSI	2.005	16
TBLR	2.006	
IGSIN	2.005	16
Forskerskolen i språkvitenskap og filologi	2.004	12
Forskerskolen i samfunnsmedisinske fag	2.006	
Developm and Appl of Intelligent Detectors	2.004	7
Klinisk psykologi og utviklingspsykologi	2.007	
Nasjonalt forskarskule i klimadynamikk	2.009	15
Forskerskolen for kultur og samfunn	2.007	
NAFOL	2.010	0

Forskingskole i IKT	2.001	100
ForBio - forskingskole i biosystematikk	2.009	0
NATED	2.008	0
Forskingskole internasjonal helse	2004	7

De forskingskoler som ikke har oppgitt tall er fordi de enten er relativt nyoppstartet eller fordi de ikke registrerer slike data knyttet til egen forskingskole

Tabell 3
Forskerskoler og aktiviteter pr. april 2011

Navn på forskerskole:	Seminarer	Frekvens	Forskerkurs	Tilbud	Workshops	Frekvens	Veiledersaml	Frekvens	Sos saml	Frekvens
Measurement Science	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Ja	2-3 g pr. sem	Nei		Ja	2-3 g pr. sem
Translasjonell Kreftforskning	Ja		Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig
GHIG	Ja	Månedlig	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig
BioStruct	Nei		Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Ja	Årlig
BSRS	Ja	Årlig	Ja	Årlig	Ja	Årlig	Nei		Ja	Årlig
Molecular and Computational Biology	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Nei		Nei		Ja	2-3 g pr. sem
BRSI	Ja	Månedlig	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Nei		Ja	2-3 g pr. sem
TBLR	Nei		Ja	2-3 g pr. sem	Nei		Ja	Årlig	Nei	
IGSIN	Ja	Månedlig	Ja	Årlig	Nei		Nei		Nei	
Forskerskolen i språkvitenskap og filologi	Ja	Månedlig	Ja	2-3 g pr. sem	Nei		Nei		Ja	Månedlig
Forskerskolen i samfunnsmedisinske fag	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Månedlig	Nei		Nei		Ja	Månedlig
Developm and Appl of Intelligent Detectors	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Ja	Årlig	Ja	Årlig	Ja	Årlig
Klinisk psykologi og utviklingspsykologi	Ja	Månedlig	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Ja	Årlig	Nei	
Nasjonalt forskarskule i klimadynamikk	Nei	Årlig	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Nei	
Forskerskolen for kultur og samfunn	Nei		Ja	Årlig	Ja	Årlig	Nei		Ja	Årlig
NAFOL	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem
eForskerskole i IKT	Ja	Årlig	Nei		Nei		Nei		Ja	Årlig
ForBio - forskerskole i biosystematikk	Ja	Årlig	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Ja	Årlig
NATED	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	2-3 g pr. sem	Ja	Årlig	Nei	
Forskerskole internasjonal helse	Ja	2-3 g pr. sem	Nei		Nei		Nei		Ja	Årlig

Tabell 4
Forskerskoler og personressurser pr. april 2011

Navn på forskerskole:	Postd	PostdUiB	Veiled	VeiledUiB	Seniorf	SeniorfUiB	Gjestef	GjestefUiB	Adm	AdmUiB	ph.d.	ph.d.UiB
Measurement Science	2	2	10	10	2	2	4				6	6
Translasjonell Kreftforskning	9	5	8	8	2	0			0		16	16
GHIG	4	4	22	20	2	2	0	0	1	1	43	43
BioStruct	25	5	35	5					1		55	5
BSRS									1	1	110	15
Molecular and Computational Biology									0,5	0,5	55	55
BRSI	8	8	10	10	2	2	2	0	1	1	15	14
TBLR	1	1	12	7	12	7			1	1	150	78
IGSIN	7	4	10	10	2	1			1	1	30	30
Forskerskolen i språkvitenskap og filologi	1	1			1	1					32	32
Forskerskolen i samfunnsmedisinske fag									1	1	92	92
Developm and Appl of Intelligent Detectors	1		20	5	0		0		0		37	7
Klinisk psykologi og utviklingspsykologi			22	20			2	2	1	1	38	38
Nasjonalt forskarskule i klimadynamikk	1	1	20	10	20	0	0	0	5	2	60	30
Forskerskolen for kultur og samfunn											55	55
NAFOL				2	0,5				1,2		42	3
Forskerskole i IKT	20	20			20	20			2	2	50	50
ForBio - forskerskole i biosystematikk					4	1			4	1	63	12
NATED				5					3		45	7
Forskerskole internasjonal helse	3	3	20	15					2	2	37	37

Tallene i tabellen referer til antall personer, ikke antall 100% stillinger. UiB betyr at personene er tilsatt ved UiB. Forskerskolelederne oppgir at det er vanskelig å ha gode nok tall for de andre partnerne i forskerskolen, UiB-tallene er derfor bedre kvalitetssikret enn de øvrige tall. De forskerskoler som ikke har oppgitt tall er fordi de enten er relativt nyoppstartet eller fordi de ikke registrerer slike data knyttet til egen forskerskole.

Det humanistiske fakultet

Referanse

2011/6265-BRH

Dato

02.09.2011

Strategi for Det humanistiske fakultet 2011 - 2015 - høringsvar fra AHKR

Vedlagt følger høringsvar som ble vedtatt av Instituttrådet ved AHKR på møte 01.09.2011.

Vennlig hilsen

Christhard Hoffmann
instituttleder

Britt Kristin Holsen
administrasjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

---

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og
religionsvitenskap
Telefon
Telefaks

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Øysteinsgate 3
Bergen

Saksbehandler
Britt Kristin Holsen
55582315

Strategi for Det humanistiske fakultet 2011-2015 – uttalelse fra Institutt for AHKR

Fakultetsledelsen har i kjølvannet av arbeidet med strategien for Universitetet i Bergen 2011-2015 utarbeidet et utkast til strategi for Det humanistiske fakultet. Dokumentet er tenkt som et diskusjonsnotat og skal etter høringsinnspill fra grunnenhetene finne sin endelige form før det legges frem for fakultetsstyret for vedtak.

Ettersom Det humanistiske fakultet ikke hadde utarbeidet et generelt strategidokument de siste årene, måtte arbeidet med strategiplanen gjøres helt på nytt. Instituttet støtter fakultetsledelsens ambisjon om å formulere konkrete realistiske mål som senere lar seg operasjonalisere i en handlingsplan. Dokumentet slik det nå foreligger, oppfyller imidlertid ikke en slik ambisjon. Fakultetsledelsen understreker selv at høringsutkastet er mer omfangsrikt enn det endelige strategidokumentet bør være. Instituttet er enig i at utkastet må kortes ned betraktelig for å kunne fungere som et strategidokument. Instituttet mener dessuten at strategiplanen bør være mye mer spisset slik at den gir konkret svar på hvilke prioriteringer fakultet vil satse på i den neste fireårsperioden (2012-2015). Det vil også være nødvendig at en del påstander og antakelser blir bedre dokumentert, og at en del vage og upresise formuleringer fjernes (se nedenfor).

Instituttet kan i all hovedsak si seg enig i målformuleringene (s. 12-21), men i den innledende oversikten overskygger fakultet som organisasjon den faglige virksomheten. Det er videre slik at de fleste målpunktene bare beskriver en praksis som allerede er veletablert ved fakultet og grunnenhetene. Dette er ikke nødvendigvis en ulempe, fordi en slik oppsummering kan sikre kontinuitet og institusjonens stabilitet. Men en strategisk plan bør i mye større grad vise nye perspektiver og formulere (i hvert fall noen få) dristige mål som kan fungere som programpunkter og motivasjonskilde i den kommende perioden. Mangelen på konkrete og overordnede visjoner og prioriteringer er det mest problematiske med dette utkastet. Således stiller instituttet seg eksempelvis undrene til at utviklingen av termbasert plan (s.19) gis plass i en strategisk plan.

Instituttet har særlig kritiske kommentarer til følgende konkrete punkter i utkastet:

Humanistisk perspektiv og humanioras samfunnsrolle

Avsnittet om humanioras studieobjekt (s. 2) er for upresist. Også psykologi og samfunnsvitenskap studerer ”menneskelig kultur og erfaring”. Fremfor alt mangler historien/historiebevissthet som en vesentlig dimensjon i humanistiske fag. Skal en strategiplan påstå at alle studier om mennesker ”må gje rom for eit humanistisk perspektiv om resultat skal bli optimale og få langsiktig verdi” bør der eksemplifiseres hva et humanistisk perspektiv konkret består i, og hva optimale resultat med langsiktig verdi betyr, ellers kan dette avsnittet lett oppfattes som ren egenreklame og retorikk.

Avnippet om humaniora i samfunnet er også vagt og upresist. Hva betyr det at “vi ser no ei utvikling mot ei større forståing av humaniora si rolle i samfunnet”? Resten av avsnittet argumenterer i motsatt retning. Det er dessuten uklart hva som menes med at humanistisk forskning er “ei føresetnad for ei positiv samfunnsutvikling” og at humanistiske perspektiv er viktige for å “vidareutvikle dei grunnleggjande verdiane det norske samfunnet er tufta på”. Slike formuleringer kan lett oppfattes som nasjonalistisk retorikk som underkjenner den kritiske dimensjonen ved humanistisk forskning. Eksempelet med bioteknologien virker

svakt fundert, dersom det ikke kan konkretiseres med eksempler på at dette er et viktig forskningstema ved vårt fakultet.

Forholdene mellom fakultet og instituttene

Instituttet ser det som veldig viktig at utkastet fremhever tydelig ”handlingsrom for instituttleirane og instituttråda” (s. 3) og videreutvikling av ledergruppen ved fakultet (s. 12, pkt. 5). Det er også positivt at instituttene skal ha ”reelt ansvar” og at ”ressursane overføres til grunneiningane” (s. 3). På den andre siden er instituttet usikker på hva som egentlig ligger i formuleringen om fakultetet s. 3: ”Ei anna viktig oppgave er kontroll av underliggjande nivå.”. Denne formuleringen bør presiseres.

Fagdimensjonering og små fag

På side 5 og 13 diskuteres situasjonen for småfagene på en påfallende ambivalent måte. Det blir slått fast at fagene er viktige, men uten at det blir klargjort hvilke fag det dreier seg om og uten at begrunnelsen overbeviser. Samtidig sies det at fakultetet egentlig ikke har råd til å videreføre dem. Her trengs en avklaring og en strategi for hvordan utfordringene skal løses. Det pågående arbeidet i SAK-prosjektet kan her være et utgangspunkt for å utvikle en slik strategi.

Kvalitet som rettesnor

Formuleringen om kvalitet i innledningen og på s. 6-7, framstår som selvmotsigende og svært vage.

Tverrfaglig vs. faglig

Tverrfaglig samarbeid er ikke noe nytt (s. 7), men har vært en satsning i mange (ti)år. All erfaring viser at slikt ikke kan skapes ovenfra, men bare kan oppstå i fagmiljøene selv. Instituttet mener derfor at fakultetets rolle ikke burde være som ”initiavtaker og koordinator” (s. 10), men mer som tilrettelegger.

Det er oppsiktsvekkende at fagenes rolle i forskningen ikke blir nevnt i det hele tatt i dokumentet. Instituttet mener at den faglige forskningen bør utvikles på samme måten (dvs. med den samme støtten) som den tverrfaglige. At tverrfaglig samarbeid nesten automatisk leder til økt kvalitet er ikke empirisk dokumentert. Instituttet synes at en balanse mellom tverrfaglige og faglige aktiviteter vil skape de beste resultatene. En for ensidig satsning på de flerfaglige forskningsgruppene, som fakultetsledelsen anbefaler, kan ha negative virkninger. Fagene bør også få en sterkere rolle i forskerutdanningen og bør beholde kontroll på undervisningen på lavere grad og på mastergrad. Instituttet stiller seg derfor helt negativ til fakultetsledelsens forslag (s. 19) at det faglige ansvaret for masterstudiene legges til flerfaglige forskningsgrupper. Det bør fortsatt være fagenes ansvar.

Forskning

Instituttet vil presisere viktigheten av å ivareta den individuelle forskningsaktiviteten også utenfor forskningsgruppene. Instituttet ser derfor ikke forskningsgruppestrukturen som ”hovudreiskapen” til øke den eksternfinansierte forskningen, men som ett av flere virkemidler.

Forskerutdanningen

Hva ligger i at ”Budsjetfordelingsmodellen legg det økonomiske ansvaret for drift av forskarutdanninga til grunneininga, utan øyremerking frå fakultets side” (s. 17)? Dette bør presiseres. Det stemmer ikke overens med budsjettfordelingsmodellen eller den nåværende praksis.

Publisering

Avsnittet om publisering (s. 16) bør baseres på statistisk grunnlagsmateriale om publiseringsspraksis. Resultater fra andre universiteter viser at over 20 % av de vitenskapelige ansatte ikke har publisert noen vitenskapelige resultater i det hele tatt i en fireårsperiode. Ingenting tyder på at problemet med ikke-publisering er mindre ved vårt fakultet, til tross for at problemet blir tatt opp jevnlig på medarbeidersamtaler. Fakultetsledelsen bør ta utfordringen med å utvikle mer konkrete forslag til hvordan publiseringen kan økes.

Formidling:

Det påstås (s. 9) at innføringen av resultatfinansiering for undervisning og forskning (men ikke for formidling) kan føre til at det lovpålagte formidlingsansvaret kan komme under press og minke både i kvalitet og omfang. En slik påstand bør være dokumentert med tall og kan ikke bare baseres på inntrykk (som heller tyder på det motsatte: at aldri før har så mange vitenskapelig ansatte vært aktive som formidlere). Argumentet tar heller ikke hensyn til at formidlingsarbeidet ofte har sitt eget direkte premieringssystem i form av honorarer, offentlig oppmerksomhet, anseelse osv. I enkelte tilfeller kan det nesten være et problem at vitenskapelig ansatte bruker for mye tid til formidling (fordi det er lukrativt) og forsker for lite. Instituttet er derfor skeptisk til forslaget (s. 20) om at de ansattes formidlingsarbeid bør styrkes med spesifikke insentiver.

Internasjonalisering

Det er vanskelig å se hvordan målet med økning av innreisende internasjonale studenter skal oppnås, når fakultetet samtidig insisterer på at undervisningsspråket på lavere grad må være norsk (s. 19). Det bør være et mål for vårt fakultet at en del av undervisningen på lavere grad forgår på engelsk og helst også på andre språk (tysk, fransk, spansk) for å fremme internasjonaliseringen hjemme.

Instituttet mener dessuten at det bør være et prioritert mål at fakultetet sørger for nettsider på engelsk.

Dessuten bør også fakultetet understreke (som UiBs handlingsplan for internasjonalisering) at det finnes en rekke andre relevante språk når det gjelder internasjonalt publisering, ikke bare engelsk (s. 16).

Rekruttering

Fakultetsledelsen foreslår at ”stillinger skal i størst mulig grad lysast ut som mellomstillinger, slik at yngre, nyutdanna forskarar kan søkje.” Denne målsettingen kan komme i strid med UiBs målsetting om å være et internasjonalt synlig og anerkjent forskningsuniversitet. Særlig i tilfeller da flere ansatte går av samtidig, vil det være viktig at UiB trekker til seg kjente forskerprofiler. Instituttet mener at det bør finnes en balanse mellom utlysninger til mellomstillinger for yngre forskere og utlysninger til professorater for etablerte toppforskere.

Administrasjon

Avsnittet om administrasjonen er svært knapt; her bør resultatene av evalueringsrapporten innarbeides, gjerne under Rekruttering s. 14. Instituttet mener også at fordelingen av de administrative ressursene mellom fakultet og institutt bør settes på dagsorden.

Bibliotek

Instituttet anser det som problematisk at biblioteksressursene ikke nevnes i utkastet. For å drive effektiv forskning trenger vi et godt bibliotek med rikholdige boksamlinger og sjenerøse

åpningstider. UBBHF bør derfor tas med i fakultetets forskningsstrategiske tenkning. Hva vil HF gjøre for å styrke biblioteket? I denne sammenheng bør også fakultetets ansvar for samlinger og arkiver og samarbeidet med biblioteket på disse spørsmål nevnes.

Unøyaktig bruk av termer

- side 9, andre avsnitt: ”reduerte talet på fag frå tre til maksimalt to”. Dette er upresist, fordi det er absolutt mulig til å ha flere fag enn to i graden; det er ingenting som tilsier at man må ha 60 studiepoeng i ett fag. Om en student velger ikke å ta alle 60 frie studiepoeng i ett fag, kan han likevel ta et emne eller to – for eksempel i et av de utsatte fagene.
- side 10, tredje avsnitt: ”som reine påbyggingar på BA-programma”. Her burde det stå ”...på spesialiseringa i BA-programma”.

Instituttrådet AHKR 01.09.2011

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 06.10.2011

Sak 25/11

Samarbeid med Vestnorsk kulturakademi

Fakultetet ber i brev av 31.08.2011 AHKR og FoF om tilbakemelding på instituttens interesse for og muligheter til videre samarbeid med Vestnorsk kulturakademi (vedlegg 2).

Henvendelsen er begrunnet i kopi av e-post fra universitetsledelsen til VKA (vedlegg 3).

Basert på uttalelser fra fagmiljøet i kulturvitenskap og instituttets egne erfaringer med samarbeid med VKA er det utarbeidet forslag til svarbrev (vedlegg 1). Instituttledelsen finner at flere forhold ved et videre samarbeid må avklares.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet godkjenner det framlagte utkast til svarbrev fra AHKR.

Christhard Hoffmann

Samarbeid med Vestnorsk Kulturakademi – svar fra AHKR

Det vises til brev av 31.08.2011 med forespørsel om interesse og muligheter for å gjenoppta samarbeid med VKA.

Deler av det kulturvitenskapelige fagmiljøet ved AHKR kan finne faglig interesse i et videre samarbeid med VKA. Men fagmiljøet er ikke av den oppfatning at undervisningstilbud ved VKA kan knyttes til det ordinære undervisningstilbudet ved instituttet.

Kulturvitenskap har nettopp mistet en fast stilling. Fram mot mars 2016 vil det bli ytterligere tre avganger, og etter gjeldende bemanningsplan vil disse stillingene bli erstattet. Stillingsressursene på faget er derfor redusert, samtidig som bemanningssituasjonen de nærmeste årene vil være i endring. Både studenttilstrømmingen og studiepoengproduksjonen er samtidig i økning, og det er derfor svært viktig at fagmiljøet har sitt primære fokus på det ordinære studietilbudet.

Det eksisterer derfor verken faglige grunner til å relatere VKA-tilbud til ordinær undervisning, eller ressurser ved instituttet som kan inngå i slike tilbud.

En videreføring av samarbeid med VKA forutsetter institutteksternt finansierte ressurser til dekning av både det faglige og det administrative arbeidet knyttet til dette. Det forutsettes videre at UiB-intern tilførsel av friske midler kan benyttes til faste stillingsressurser, og at tilbudet kan organiseres gjennom instituttekstern infrastruktur.

Erfaringene AHKR hittil har høstet i sitt samarbeid med VKA, er imidlertid av en slik karakter at instituttet stiller seg skeptisk til å videreføre samarbeidet. Studietilbud har gjentatte ganger vært utlyst med UiB som samarbeidspartner, uten at slik avtale foreligger, og uten at det har vært tatt kontakt verken med instituttet eller SEVU i forkant. Til tross for at samarbeidet forutsetter at AHKR har det faglige ansvaret for studietilbudet, har VKA også gjentatte ganger uavhengig av instituttet lagt egne planer, utnevnt egen fagansvarlig og hyrt timelærere. Selv om slike forhold har vært tatt opp med VKA tidligere, har denne praksis blitt opprettholdt senest inneværende semester.

En videre vurdering av ytterligere samarbeid med VKA vil være avhengig av en avklaring av ressurstilførsel og mulige samarbeidsrelasjoner.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Referanse

2011/10178-TRM

Dato

31.08.2011

Samarbeid med Vestnorsk Kulturakademi (VKA)

Det vises til vedlagte e-post fra universitetsdirektøren til Vestnorsk Kulturakademi.

Som det går frem av e-posten er UiB innstilt på å bidra med kr. 350 000 årlig til undervisningsressurser knyttet til studietilbud ved VKA. Forutsetningen er at relevante fagfolk og fagmiljøer ved Det humanistiske fakultet ser dette som et interessant samarbeidsopplegg.

Vi ber derfor AHKR og FoF om en tilbakemelding på følgende:

- Hva slags interesse er det i fagmiljøet for å gjenoppta samarbeidet med VKA?
- I tilfelle samarbeid, hvordan kan et bidrag på kr. 350 000 brukes best mulig for å få dette til?
- Kan undervisningstilbud ved VKA knyttes til det ordinære undervisningsopplegget ved instituttet? I tilfelle på hvilken måte?

Vi ber om at spørsmålene diskuteres i instituttrådene og at det blir gitt en tilbakemelding så snart som mulig og senest innen 24. september

Vennlig hilsen

Trine Moe
Fakultetsdirektør

Ronald Worley
Studiesjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Trine Moe
55589309

Fra: Kari Tove Elvbakken
Sendt: 24. august 2011 16:09
Til: 'atleovemartinussen@muho.no'
Kopi: Gjert Kristoffersen; Hans-Jakob Ågotnes; Trine Moe
Emne: Om UiB og VKA
Kjære Atle Markussen

Vi viser til tidligere kontakt og til møte mellom stifterne av Vestnorsk kulturakademi torsdag 18.8. hos fylkesordføreren.

Vi bekrefter at Universitetet i Bergen er innstilt på å stille undervisningskapasitet til rådighet for VKA i et omfang som tilsvarer undervisningsdelen av en stilling, om lag et halvt årsverk. Dette representerer et bidrag på om lag 350 000 kroner årlig. Forutsetningen er at relevante fagmiljøer og fagfolk ved Det humanistiske fakultet ser dette som et interessant samarbeidsopplegg. Det humanistiske fakultet vil vurdere hvilke konkrete bidrag som kan gis til studietilbudene ved VKA.

Universitetets bidrag er selvsagt også betinget av at Vestnorsk kulturakademi ellers får tilstrekkelige ressurser for videre drift og utvikling.

Generelt vil Universitetet i Bergen understreke at vi ser Vestnorsk kulturakademi som et viktig og interessant miljø, som vi på ulike måter har støttet og samarbeidet med helt fra det ble etablert. Vi håper at det vil være mulig å videreføre Vestnorsk kulturakademi.

I samråd med rektor Sigmund Grønmo,

vennlig hilsen
Kari Tove Elvbakken

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør
Universitetet i Bergen
55582001